

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

**Správa o stave a vývoji
finančného trhu
za rok 2012**

Úvod

Správu o stave a vývoji finančného trhu za rok 2012 predkladá Národná banka Slovenska na základe povinnosti, ktorá jej vyplýva z §1 ods. 3 písm. f) zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom v znení neskorších predpisov.

Správa je rozdelená do troch častí. Súčasťou prvej časti je súhrnný integrovaný pohľad na finančný sektor. V druhej časti je vlastná analýza finančného sektora za rok 2012 podľa jednotlivých sektorov. Správa popisuje súčasné trendy na finančnom trhu, zameriava sa na hospodárenie finančných inštitúcií a venuje sa rizikám, ktorým sú inštitúcie vystavené. Tretia časť obsahuje analytické dáta finančného trhu.

Finančné informácie o jednotlivých inštitúciách boli v prvom rade čerpané z informačných systémov NBS a z podkladov spracovaných jednotlivými odbormi útvaru dohľadu nad finančným trhom. Doplnkovým zdrojom boli údaje zo Štatistického úradu SR, Eurostatu, Európskej centrálnej banky a z iných externých zdrojov a komerčných informačných systémov.

Obsah

Zhrnutie vývoja na slovenskom finančnom trhu za rok 2012.....	4
1 Integrovaný pohľad na finančný trh.....	8
2 Aktivity v jednotlivých sektoroch finančného trhu	11
Bankový sektor	11
Trendy v bilancii bankového sektora	11
Finančná pozícia bankového sektora	17
Riziká vo finančnom sektore	19
Sektor poisťovní	24
Dôchodkové sporenie.....	26
Starobné dôchodkové sporenie	26
Doplňkové dôchodkové sporenie.....	29
Kolektívne investovanie	31
3. Analytické dáta (tabuľková časť).....	35
Terminológia a skratky	46

ZHRNUTIE VÝVOJA NA SLOVENSKOM FINANČNOM TRHU ZA ROK 2012

Rast aktivity v slovenskom finančnom sektore v kontexte nejednoznačného ekonomického vývoja v Európe

Počas roka 2012 pokračoval neistý vývoj v ekonomickom prostredí finančného sektora. Vývoj na finančných trhoch sa počas roka síce upokojil, ale dôvodom boli skôr kroky zo strany ECB ako očakávania trhu ohľadom lepšieho makroekonomického vývoja. Práve ten, najmä v závere roka 2012, potvrdil pokračovanie neistého vývoja. V porovnaní s rokom 2011 sa síce čiastočne upokojila situácia čo sa týka rizika periférnych ekonomík eurozóny, zvýraznil sa však problém nedostatočného ekonomického rastu spojeného s nízkou konkurencieschopnosťou. Celková situácia preto ostáva pomerne komplikovaná.

V tomto kontexte rástli aj tlaky na spomaľovanie výkonnosti slovenskej ekonomiky, na ktorej fungovaní je závislý domáci finančný sektor. Negatívny vývoj sa prejavil v druhej polovici roka najmä na trhu práce. Na druhej strane, ceny slovenských štátnych dlhopisov sa začiatkom roka celkom spamätali z turbulentnej jesene 2011 a priaznivo ovplyvnili domáci finančný sektor.

Domáci finančný sektor v tomto období, najmä v druhej polovici roka 2012, však dokázal zvyšovať objem svojich aktivít. Medzi hlavné faktory nepatril len spomínaný rast finančných trhov, ale najmä pomerne priaznivý vývoj v sektore domácností, ktoré čerpali nové úvery a tiež investovali vo finančnom sektore svoje úspory. Tým sa prepojenie medzi slovenskými domácnosťami a finančným sektorom ešte viac prehĺbilo.

Dôležitým pozitívnym štrukturálnym trendom pre stabilitu a celkové zdravie finančného sektora je skutočnosť, že spomínaný rast aktivity bol pri väčšine segmentov sprevádzaný ešte vyšším rastom vlastných zdrojov. Finančný a najmä bankový sektor tak nevytváral vyšší pákový efekt a zvýšil robustnosť voči prípadným negatívnym šokom.

Oživenie úverov domácnostiam, mierny pokles podnikového portfólia

Veľmi dôležitým trendom pre bankový sektor bolo zrýchlenie rastu úverov domácnostiam. Platilo to predovšetkým pre úvery na bývanie, ktoré tvoria väčšinu objemu, rástli však aj spotrebiteľské úvery. Tento trend bol výsledkom rastúceho záujmu o úvery stimulovaného nízkymi úrokovými sadzbami a čiastočne aj stabilnými cenami nehnuteľností. V dôsledku kombinácie uvedených faktorov patrila rast úverov domácnostiam medzi najrýchlejšie v rámci EÚ.

Odlišná situácia bola v sektore podnikov. Slabnúci dopyt a prísne úverové štandardy viedli k spomaľovaniu rastu úverov, ktoré v polovici roka 2012 prešlo do poklesu. V druhej polovici roka bolo už tempo poklesu úverov na podobných hodnotách ako na prelome rokov 2009 a 2010.

Nižšia ziskovosť bankového sektora

Celkový čistý zisk zaznamenal podľa údajov vykázaných bankami medziročne pokles takmer o jednu tretinu. Hlavným dôvodom bolo na jednej strane zavedenie osobitného a mimoriadneho bankového odvodu, na druhej strane nárast nákladov na kreditné riziko v portfóliu úverov a poskytnutých záruk. Na banky nepriaznivo vplýval aj pokračujúci pokles úrokových marží. V

prostredí klesajúcich úrokových mier sa znižovala výnosovosť portfólia podnikových úverov a silnejúca konkurencia sa prejavila nárastom nákladovosti retailových vkladov. Tento nepriaznivý dopad tlaku na úrokové marže nedokázali banky kompenzovať dostatočným zvýšením objemu úverových aktivít, pričom sa zastavil aj predchádzajúci rast príjmov z poplatkov..

Pokračujúce posilňovanie kapitálovej pozície bankového sektora

Primeranosť vlastných zdrojov zaznamenala počas roka 2012 nárast na najvyššiu úroveň od roku 2005. K tomuto nárastu pozitívne prispelo najmä ponechanie významnej časti zisku vykázaného v roku 2011, ako aj priame navýšenie základných vlastných zdrojov a kladné precenenie dlhových cenných papierov držaných v portfóliu finančných nástrojov na predaj. Banky využívajúce pokročilý prístup merania kreditného rizika zároveň zaznamenali pokles rizikových váh na úverové expozície voči retailu alebo podnikom, čo tiež prispelo k rastu ukazovateľov primeranosti vlastných zdrojov. Jednou z príčin tohto trendu môže byť klesajúci trend mier zlyhania, ako aj aktívna politika bánk týkajúca sa odpredaja zlyhaných úverov. Vďaka týmto trendom vykazuje slovenský bankový sektor dostatočnú sebestačnosť z hľadiska solventnosti, a to aj v porovnaní s bankovými sektormi iných štátov.

Dostatočné pokrytie zlyhaných úverov opravnými položkami

Pre ďalší vývoj rizík, ktoré by mohli vytvoriť tlak na pokles ziskovosti bánk, je pozitívne, že napriek nárastu zlyhaných úverov vykázala väčšina bánk dostatočnú výšku tvorby opravných položiek. K zmierneniu budúcich rizík prispieva aj skutočnosť, že táto tvorba opravných položiek výraznejšie prevyšovala prírastok zlyhaných úverov najmä v podnikovom portfóliu, kde je miera zabezpečenia úverov kolaterálom nižšia.

Stabilný vývoj kreditného rizika aj pod vplyvom nízkych úrokových mier

Kreditné riziko domácností bolo počas roka 2012 relatívne stabilné. Nepriaznivá situácia na trhu práce bola aj naďalej dominantným faktorom tohto rizika, aj keď sa neprejavila v zlyhaných úveroch. Počas roka 2012 a najmä v jeho závere sa zvýšil tlak na finančnú pozíciu domácností aj v dôsledku rastu niektorých cien, čo bolo len čiastočne kompenzované poklesom úrokových mier na úvery na bývanie. Finančná pozícia podnikového sektora sa počas roka 2012 výraznejšie nemenila. Negatívnym signálom bol len pokles tempa exportu v závere roka a pretrvávajúca nepriaznivá situácia v stavebníctve. V dôsledku mierneho rastu tržieb, poklesu úrokových sadzieb a mierneho poklesu objemu úverov, úverové zaťaženie podnikov počas roka naďalej klesalo.

Zmiešané trendy v trhových rizikách

Zlepšenie situácie na finančných trhoch viedlo k poklesu rizika vo väčšine sektorov finančného trhu. Zároveň bezrizikové úrokové miery poklesli na historické minimá a pravdepodobnosť ich zotrvania v dlhodobom horizonte sa zvýšila. To môže viesť k poklesu investičných výnosov a v poisťovniach aj k potrebe dotvárania technických rezerv.

Bankový sektor naďalej vykazuje dostatočnú výšku likvidného vankúša, ako aj dostatočnú mieru sebestačnosti z hľadiska zdrojov financovania sa, čo znižuje jeho vystavenie voči nárastu ceny zdrojov v prípade opätovného nárastu intenzity dlhovej krízy v Európe.

Na druhej strane, zvyšovalo sa vystavenie niektorých sektorov finančného trhu voči trhovým rizikám. Ide hlavne o sektor poisťovní a dôchodkových fondov v druhom aj treťom pilieri, kde pokračoval nárast durácie investičných portfólií, a teda citlivosť reálnej hodnoty portfólia na nárast úrokových sadzieb. Vzhľadom na zrušenie garancií v zmiešaných a akciových fondoch sa zvýšilo vystavenie týchto fondov aj voči akciovému a devízovému riziku.

Rast unit-linked poistenia v prostredí nízkych úrokových mier

Ziskovosť poisťovní v roku 2012 medziročne poklesla o 20 %, čo je však spôsobené vysokým ziskom v roku 2011. Solventnosť poisťovní sa výrazne zvýšila v dôsledku ziskov z precenenia cenných papierov v portfóliu na predaj. Tieto zisky v dôsledku klesajúcich úrokových sadzieb však slúžia ako vankúš v prípade nárastu úrokových sadzieb. Z pohľadu riadenia rizík by bolo vhodné, aby poisťovne v budúcnosti vytvárali rezervy na straty z precenenia v dôsledku rastu úrokových sadzieb pre tie dlhopisy, ktoré v súčasnosti nakúpia do svojho portfólia.

Poisťovne by zároveň mali vytvárať dodatočný kapitálový vankúš pre prípad nárastu úrokových sadzieb pre tie dlhopisy, ktoré v súčasnosti nakúpia do svojho portfólia.

V životnom poistení pokračovali trendy z roku 2011. Rast poistného bol podporený najmä silným rastom v unit-linked poistení a pripoistení, kým klasické životné poistenie zaznamenalo opäť pokles poistného aj poistných zmlúv. Objem a frekvencia odkupov vzrástli pri všetkých odvetviach. V unit-linked poistení vzrástli poistné plnenia okrem odkupov aj z dôvodu dožitia sa klientov zmluvne dohodnutého veku.

V neživotnom poistení kleslo technické poistné v PZP, havarijnom poistení aj poistení majetku. V dôsledku nižšej škodovosti poklesol kombinovaný ukazovateľ za celé neživotné poistenie a vo všetkých odvetviach bol nižší ako 100 %.

Po upokojení situácie na finančných trhoch opäť rástla unit-linked rezerva. Vzrástla deficitná rezerva tvorená na základe testu dostatočnosti rezerv, pričom jej primeranosť sa stáva v súčasnom období nízkych úrokových sadzieb významným faktorom z pohľadu riadenia rizík v životnom poistení. Výrazne vzrástlo pokrytie technických rezerv aktívami. Rástol najmä podiel štátnych dlhopisov vďaka ich kladnému preceneniu.

Vývoj objemu majetku v dôchodkových fondoch bol ovplyvnený najmä legislatívou a výkonnosťou fondov

Počet sporiteľov starobného dôchodkového sporenia vzrástol počas roka 2012 o viac ako 30 tisíc. Zároveň však od septembra došlo k ďalšiemu otvoreniu druhého piliera dôchodkového sporenia pre dobrovoľné vstupy aj výstupy. Podľa údajov zo Sociálnej poisťovne bol výsledný efekt tohto otvorenia čistý úbytok zhruba 75 tisíc sporiteľov, pričom prevažná časť pohybov sa uskutočnila až v januári 2013. Možnosť sporiť si v dvoch dôchodkových fondoch naraz vyústila do zvýšeného záujmu sporiteľov o dlhopisové dôchodkové fondy. V závere roka 2012 došlo k spomaleniu rastového trendu čistej hodnoty aktív, z dôvodu zníženia povinného mesačného príspevku do druhého piliera.

V majetku akciových a zmiešaných dôchodkových fondov sa po dlhšom čase vo významnejšej miere objavili akcie a podielové listy a zároveň sa znížil podiel vkladov v bankách. Zrejme snaha o dosiahnutie vyšších výnosov viedla k zvyšovaniu priemernej zostatkovej splatnosti a durácie prakticky vo všetkých dôchodkových fondoch.

V treťom pilieri pokračoval zvýšený záujem o sporenie v menších doplnkových dôchodkových fondoch so špecializovanejším investičným zameraním, pri súčasnom úbytku účastníkov vo veľkých doplnkových dôchodkových fondoch. Celkový objem spravovaného majetku sektora sa zvýšil najviac od roku 2007, k čomu nezanedbateľnou mierou prispelo aj zhodnotenie aktív v portfóliách. Zvýšilo sa zastúpenie dlhopisovej a akciovej zložky v majetku doplnkových fondov.

V druhom aj treťom pilieri dôchodkového sporenia sa zvýšila medziročná výkonnosť fondov, pod čo sa významne podpísal nárast cien slovenských štátnych dlhopisov.

Výrazný nárast aktív v kolektívnom investovaní

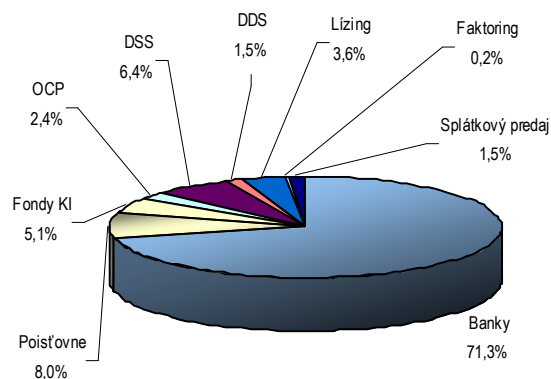
V sektore kolektívneho investovania na Slovensku sa v roku 2012 obnovil trend nárastu objemu spravovaných aktív. Kladné čisté predaje, najmä tuzemských podielových fondov, podporené nárastom cien aktív v priebehu sledovaného obdobia, vymazali prepád majetku spôsobený náhlými redemáciami v druhom polroku 2011. Celkové zvýšenie objemu aktív v sektore bolo výsledkom dvoch protichodných trendov. Na jednej strane, podielníci prevažne sťahovali prostriedky zo štandardných podielových fondov, najmä tých s peňažným zameraním. Na strane druhej, dynamický rozvoj z hľadiska počtu podielových fondov, ale hlavne kladných čistých predajov, zaznamenali špeciálne podielové fondy. Prostriedky, primárne domácností, pritekali v najväčšej miere do verejných špeciálnych podielových fondov nehnuteľností a verejných špeciálnych podielových fondov cenných papierov, ktorých investičný profil sa v princípe podobá peňažným fondom. Priaznivý vývoj na finančných trhoch v druhom polroku prispel ku kladnému zhodnoteniu vo všetkých kategóriách podielových fondov.

1 INTEGROVANÝ POHĽAD NA FINANČNÝ TRH

Aktivita vo väčšine finančného sektora počas roka 2012 rástla

Aj napriek pomerne nejednoznačnému makroekonomickému vývoju nebol rok 2012 pre slovenský finančný sektor nepriaznivý. Aktivita vzrástla vo väčšine segmentov, aj keď priebeh a dôvody boli rôzne. Vo všeobecnosti však možno konštatovať, že finančný sektor podporili trendy spojené s pozitívnym vývojom na finančných trhoch, miernym oživením úverov na bývanie a pokračujúcim rastom finančných aktív domácností. Vďaka tomu naďalej rástol objem aktív v bankách a rast majetku v poisťovniach, fondoch kolektívneho investovania a v doplnkových dôchodkových fondoch III. piliera sa počas druhého polroka ešte mierne zrýchlil.

Graf 1 Podiel segmentov finančného trhu na aktívach alebo spravovanom majetku

Zdroj: NBS.

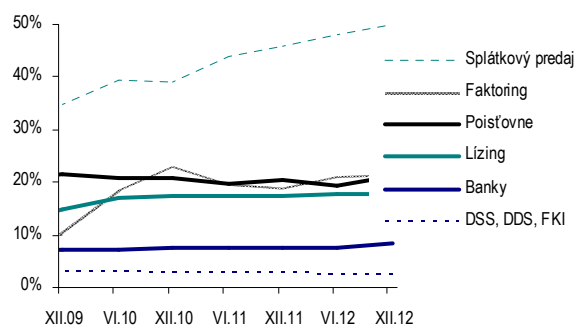
Z hľadiska podielu jednotlivých segmentov na aktívach a majetku finančného trhu pokračovali počas roka 2012 dlhodobé trendy. Ide predovšetkým o pokračovanie rýchleho tempa rastu dôchodkových fondov II. piliera, čiastočne aj na úkor pomalšieho rastu bankového sektora. Dôchodkové fondy II. piliera sa tak stali tretou najvýznamnejšou

časťou domáceho finančného trhu a v prípade zachovania súčasných trendov by sa mohli posunúť na druhé miesto za bankový sektor. V roku 2012 sa potvrdil trend poklesu významu lízingu a faktoringu, mierne klesol aj podiel obchodníkov s cennými papiermi.

Rast aktivity bol sprevádzaný rastom vlastných zdrojov

V tomto kontexte je dôležité, aby rast aktív nebol sprevádzaný poklesom vlastných zdrojov, alebo aby nevznikala vonkajšia nerovnováha v podobe neprimeraného nárastu volatilných zdrojov. Pre slovenský finančný sektor je preto pozitívnou správou, že spomínaný nárast aktív nebol financovaný len prostredníctvom zvýšenia cudzích zdrojov, ale aj primeraným rastom vlastných zdrojov. Vo viacerých sektoroch vrátane bánk sa podiel vlastných zdrojov k celkovým aktívam v poslednom roku ešte zvyšoval, čo je dobrý signál z pohľadu finančnej stability.

Graf 2 Podiel vlastných zdrojov na aktívach alebo spravovanom majetku

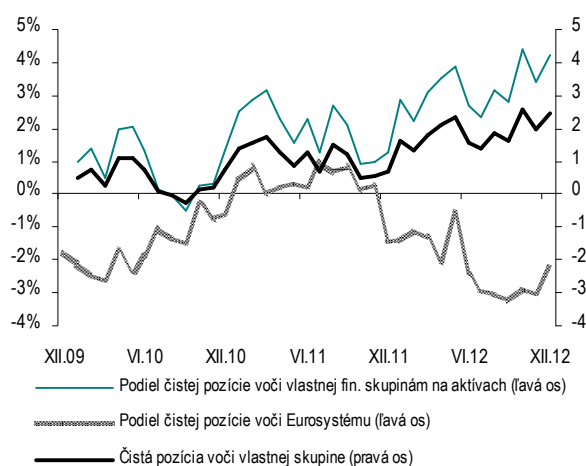
Zdroj: NBS.

Vo finančnom sektore mierne rástla veriteľská pozícia voči materským skupinám

Dôležitým aspektom rastu je otázka použitia zdrojov z Eurosystému alebo z materských finančných skupín. V prípade slovenského bankového sektora oba finančné toky čiastočne súvisia. Na jednej strane, sa

pozícia bankového sektora ako čistého poskytovateľa likvidity do vlastných finančných skupín počas roka 2012 výrazne zvýšila na úroveň okolo 2 mld. EUR z pôvodných 700 mil. EUR. Na druhej strane sa mierne prehĺbia pozícia bankového sektora ako dlžníka voči Eurosystemu. Súvisí to s použitím zdrojov z centrálnej banky na splatenie záväzkov voči vlastnej skupine. Detailná analýza je uvedená v časti Medzibankový trh.

Graf 3 Čistá pozícia voči vlastnej skupine a Eurosystemu

Zdroj: NBS.

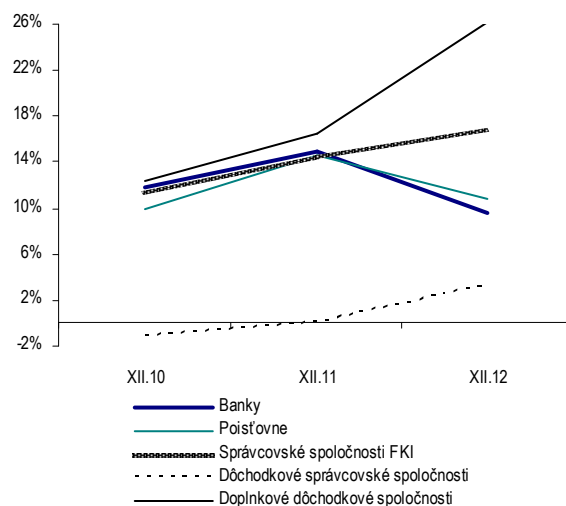
Nárast rozdielov v ziskovosti medzi segmentmi finančného trhu

Počas roka 2012 vplývalo na tvorbu zisku finančných inštitúcií viacero rôznorodých faktorov. Pozitívny vývoj na finančných trhoch prispel k vyšším predajom vo fondoch kolektívneho investovania a tiež podporil ziskovosť v sektore dôchodkového sporenia. Zmiešaný efekt na zisk priniesol vývoj úrokových sadzieb. Na jednej strane doplnkové dôchodkové fondy pocítili pozitívny efekt klesajúcich úrokových sadzieb na rast ceny dlhopisov, na druhej strane nízke sadzby komplikovali situáciu poisťovniam a tlačili na úrokové príjmy v bankách.

V bankovom sektore zohral samostatnú negatívnu úlohu aj osobitný odvod finančných

inštitúcií (tzv. banková daň), čo prispelo k poklesu ziskovosti bánk na najnižšie hodnoty od začiatku finančnej krízy.

Graf 4 Rentabilita vlastných zdrojov v domácom finančnom sektore

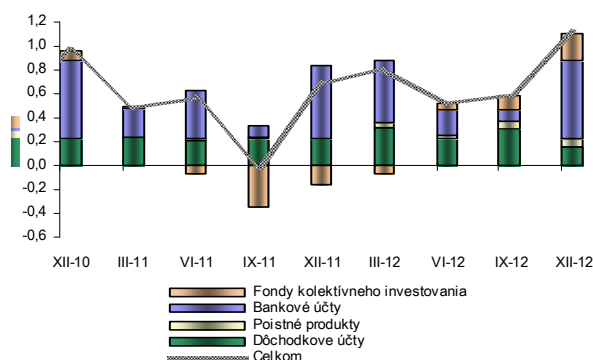
Zdroj: NBS.

Pozitívnym faktorom pre všetky segmenty bola relatívne priaznivá situácia domácností, ktoré zvyšovali svoje záväzky najmä vo forme úverov na bývanie a tiež svoje investície vo forme vkladov, podielov vo fondoch alebo nákupom produktov spojených so životným poistením.

Nárast finančných aktív domácností

Spomínaný rast finančných aktív domácností bol počas roka 2012 pomerne robustný. S výnimkou prvého štvrtroku, v ktorom ešte pokračoval pokles majetku vo fondoch kolektívneho investovania môžeme hovoriť o kontinuálnom raste všetkých hlavných agregátov finančných aktív domácností. V závere roka sa rast nielen zrýchlil, ale nastala tiež výnimočná kombinácia vysokého rastu vkladov v bankách a podielov vo fondoch kolektívneho investovania, ktoré sa v minulosti často správajú ako spojené nádoby.

Graf 5 Zmeny objemu finančných aktív domácností

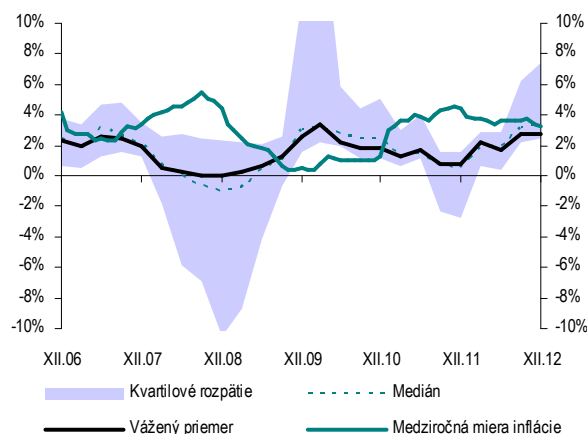
Zdroj: NBS.

Údaje na zvislej osi sú v mld. EUR.

Rok 2012 nebol len obdobím rastu objemu finančných aktív domácností, ale oživenie nastalo aj v ich výkonnosti. Predovšetkým v dôsledku priaznivejšieho vývoja na finančných trhoch sa zvýšila výkonnosť akciových a dlhopisových fondov, ktorým pomohla aj klesajúca úroková miera. Zároveň konkurencia v bankovom sektore zabránila väčšiemu poklesu úročenia vkladov. Tieto faktory viedli k celkovému nárastu výkonnosti, ktorá sa tak po prvýkrát od konca

roka 2010 v priemere približila k hranici inflácie. Priemerná reálna výkonnosť finančných aktív domácností však aj naďalej ostáva záporná.

Graf 6 Výkonnosť finančných aktív domácností a rast spotrebiteľských cien

Zdroj: NBS, ŠÚ SR, vlastné výpočty.

Hodnoty na grafe sú vypočítané z rôznych typov bankových vkladov, typov poisťovacích produktov, typov fondov kolektívneho investovania a typov dôchodkových fondov.

Tabuľka 1 Vybrané finančné vzťahy v slovenskej ekonomike

	NBS	Domáci finančný sektor					Domáci nefin. sektor			Zahraničie			
		Domáce banky	Poisťovne	Fondy II. a III. piliera	Podielové fondy	Ostatné fin. spol.	Domácnosti	Podniky	Verejná správa	Zahr. banky	Zahr. Podielové fondy	Zahr. verejná správa a medzinár. inštitúcie	Ostatné
v mil. EUR													
NBS		1463 - 1996	0 - 0	0 - 0	0 - 0	0 - 0	11 - 11	3,6 - 3,6		12276 -		3539 - 2672	1241 - 488
Domáce banky	671 - 763	613 - 734	0,04 - 16		0 - 0	1054 - 883	16352 - 17833	15676 - 15134	12282 - 12793	3288 - 4083		1530 - 724	1876 - 1891
Poisťovne	0 - 0	787 - 921			236 - 252				1735 - 1940				
Fondy II. a III. piliera	0 - 0	1459 - 1437			88 - 77				1832 - 2008				
Podielové fondy	0 - 0	1280 - 1604			234 - 327				570 - 361				
Ostatné fin. spol.	119 - 146	39 - 70					1342 - 1357						
Domácnosti	40 - 38	24522 - 26596	3460 - 3706	5766 - 6778	2538 - 2856								
Podniky	0 - 0	9358 - 9559			56 - 80						629 - 630		
Verejná správa	0,6 - 2607	883 - 910			0,2 - 0,9								
Zahraničie	16046 -	8848 - 7396			56 - 90			45921 - 47770					

nepredpokladá sa priamy vzťah

data nie sú dostupné

Zdroj: NBS.

Údaje sú v mil. EUR.

Štruktúra údajov v bunke: december 2011 - december 2012 (údaj za záväzky podnikov voči zahraničiu je k septembru 2012)

Riadky: pohľad na finančné aktíva (úvery a cenné papiere) investované v inštitúciách uvedených v stĺpcoch.

Stĺpce: pohľad na záväzky (vklady a prijaté úvery) voči inštitúciám uvedeným v riadkoch.

Pri poisťovniach je zobrazená hodnota technických rezerv na životné poistenie a unit-linked produkty

2 AKTIVITY V JEDNOTLIVÝCH SEKTOROCH FINANČNÉHO TRHU

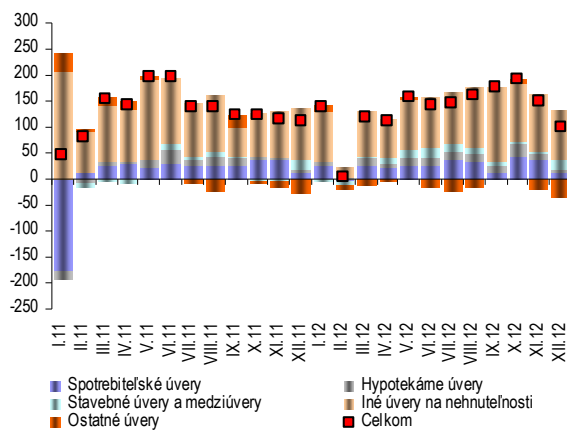
Bankový sektor

Trendy v bilancii bankového sektora

Vývoj úverov zaznamenal oživenie, úverové štandardy sa mierne uvoľňovali

Druhá polovica roka 2012 priniesla v segmente retailu mierne oživenie trhu úverov, ktoré sa najviac prejavilo na prelome tretieho a štvrtého štvrťroka. V porovnaní s druhým polrokom 2011 bol nárast objemu retailových úverov v druhom polroku 2012 (926 mil. EUR) o viac ako 20 % vyšší. V treťom štvrťroku 2012 vybrané banky reklasifikovali významný objem podnikových úverov na retailové úvery na nehnuteľnosti. Ak očistíme zmeny v objeme úverov o tento efekt, tak čistý nárast úverov v druhom polroku 2012 bol v medzioročnom porovnaní vyšší o necelých 10 %.

Graf 7 Štruktúra medzimesačných zmien v objeme úverov domácnostiam podľa typu úveru

Zdroj: NBS.

Údaje sú v mil. EUR.

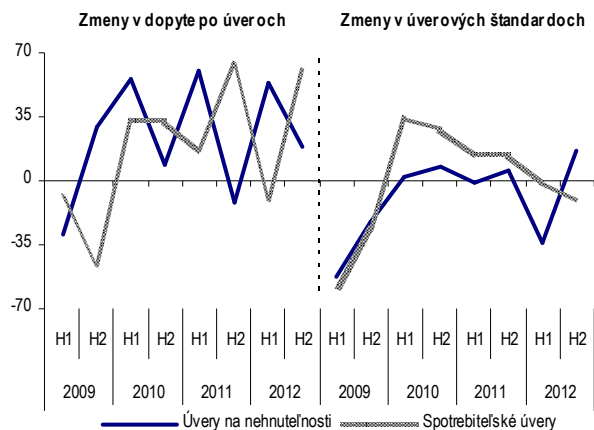
Dominantnú časť v náraste úverov (takmer 90 %) tvorili úvery na bývanie. Aj napriek oživeniu dosiahol medzioročný rast objemu úverov domácnostiam len 59% svojej úrovne z

októbra 2008. Do veľkej miery je to dôsledok nižšej úrovne cien nehnuteľností, ktorá znižuje výšku úveru potrebného na jej kúpu. Slovenský trh úverov na bývanie bol na konci roka 2012 najrýchlejšie rastúcim trhom v EÚ.

Pomerne výrazný vplyv na vývoj objemu úverov mala dostupnosť úverov zo strany bánk. Kým ešte v treťom štvrťroku 2012 prieskum vo vybraných bankách naznačoval pri úveroch na bývanie pokračujúce sprísňovanie úverových štandardov, celkovo sa úverové štandardy buď nemenili alebo sa, v niektorých vybraných bankách, požiadavky na klienta pri poskytovaní úveru zmiernili. Očakávaná ohľadom celkovej ekonomickej situácie ako aj vyhliadky trhu s nehnuteľnosťami, ktoré patrili medzi popredné faktory podmieňujúce sprísňovanie úverových štandardov pri úveroch na bývanie v prvom polroku 2012, mali v druhej polovici roka iba marginálny dopad. Uvoľňovanie podmienok sa prejavilo najmä na poklese marží na priemerné úvery, ktorý do určitej miery môže súvisieť aj s celkovým poklesom sadzieb. Pozitívne však možno hodnotiť fakt, že uvoľňovanie úverových štandardov pri úveroch na kúpu nehnuteľností sa nedotklo požiadaviek na zabezpečenie úveru.

Ponuka spotrebiteľských úverov sa v druhom polroku výraznejšie nemenila. Vybraná skupina bánk síce obmedzila poskytovanie spotrebiteľských úverov menej bonitným klientom, celkový vývoj spotrebiteľských úverov to však neovplyvnilo. Práve naopak, v druhom polroku 2012 slovenský bankový sektor pocítil výrazný nárast v dopyte po spotrebiteľských úveroch a pokryl ho aj vyššou mierou poskytovania týchto úverov. Nárast objemu spotrebiteľských úverov bol v druhom polroku 2012 v medzioročnom porovnaní o približne 14,5 % vyšší.

Graf 8 Zmeny v dopyte po úveroch a v úverových štandardoch

Zdroj: NBS.

Údaje sú v čistých percentuálnych podieloch. Kladné hodnoty znamenajú zvýšenie dopytu, resp. uvoľňovanie podmienok.

Dopyt po úveroch v druhom polroku 2012 naďalej rástol

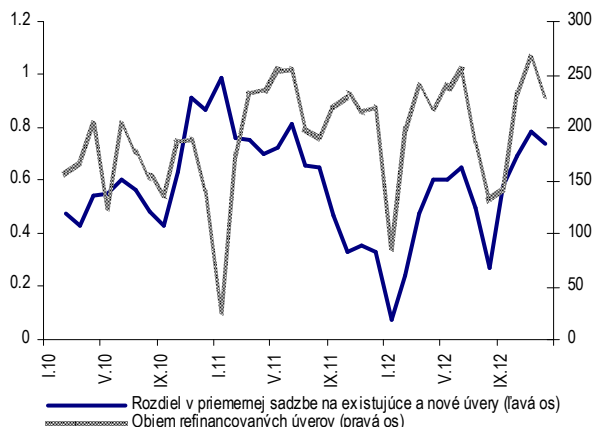
Aj napriek tomu, že v treťom štvrtroku vybrané banky zaznamenali skôr klesajúci záujem o úvery na bývanie, v druhej polovici roka 2012 dopyt po úveroch na nehnuteľnosti zaznamenal rastúci trend, aj keď v porovnaní s prvým polrokom bol nárast v dopyte miernejší.

Rozhodujúcim faktorom, ktorý sa podpísal pod narastajúci dopyt po úveroch, je vývoj úrokových sadzieb. Odhladiac od mierneho nárastu v júli a v auguste, priemerná úroková sadzba na úvery na nehnuteľnosti mala v priebehu roka 2012 klesajúci trend s dôrazom na posledný štvrtrok, kedy sa priemerné úrokové sadzby na úvery na nehnuteľnosti dostali pod minimum z januára 2011.

Tento scenár ovplyvnil vývoj úverov dvojako. V prvom rade retailoví klienti vo väčšej miere refinancovali svoje úvery. Podobný jav bol zaznamenaný aj v roku 2011 s tým rozdielom, že v súčasnosti klienti citlivejšie vnímajú vývoj úrokových sadzieb. Kým v roku 2011 klienti reagovali s oneskorením približne

jedného štvrtroka, v roku 2012 bola reakcia retailových klientov takmer okamžitá.

Graf 9 Rozdiel medzi priemernou úrokovou sadzbou na nové a existujúce úvery a miera refinancovania úverov

Zdroj: NBS.

Údaje na ľavej osi sú v percentuálnych bodoch, údaje na pravej osi sú v mil. EUR.

Objem refinancovaných úverov je odhadnutý rozdielom medzi objemom nových úverov a nárastom objemu úverového portfólia.

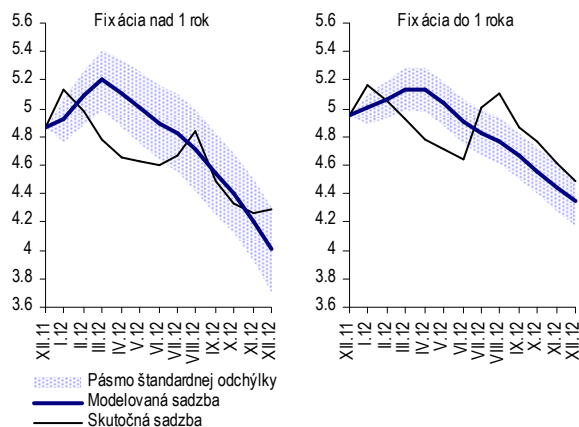
Okrem refinancovania mali nízke úrokové sadzby pri pomerne stabilných cenách nehnuteľností významný vplyv na rozhodovanie sa domácností o investícii do kúpy vlastnej nehnuteľnosti. Indikuje to nielen výraznejší nárast objemu portfólia retailových úverov na nehnuteľnosti, ale aj vyššia ochota domácností kúpiť nehnuteľnosť aj napriek klesajúcej spotrebiteľskej dôvere.

Úrokové sadzby na úvery na nehnuteľnosti v poslednom štvrtroku 2012 klesali

Už spomínaný celkový pokles úrokových sadzieb na úvery na nehnuteľnosti v roku 2012 bol charakteristický pre bankový sektor nielen na agregovanej, ale aj na individuálnej úrovni. Priebeh priemernej sadzby ovplyvnila úroková politika vybraných bánk, ktorá sa prejavila ako na miernom náraste úrokových sadzieb v júli a auguste, tak aj na významnom poklese úrokových sadzieb v poslednom štvrtroku 2012.

Výška úrokových sadzieb bola v druhom polroku 2012 v súlade so zmenami v trhových faktoroch, pokles sadzieb nie je dôsledkom vplyvu konkurenčného prostredia. Vývoj priemernej úrokovej sadzby v prvom aj v druhom polroku podmienil rovnaký vzorec - pokles kľúčovej sadzby ECB v decembri 2011 a júli 2012 vyústil k zníženiu ceny peňazí na medzibankovom trhu a zníženiu výnosov štátnych dlhopisov. Následne sa úrokové sadzby dostali na nižšiu úroveň, na ktorej sa stabilizovali.

Graf 10 Úrokové sadzby na nové a existujúce úvery na nehnuteľnosti

Zdroj: NBS, euribor.org.

Údaje sú v percentách.

Modelovaná úroková sadzba vychádza z makroekonomického modelu.

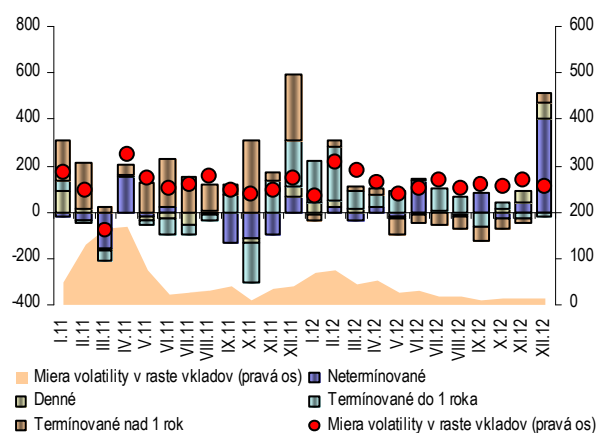
Vklady retailu rástli stabilne, úrokové sadzby klesali v súlade s trhovými faktormi

V druhom polroku 2012 retailoví klienti navýšili objem prostriedkov v bankách o viac ako 730 mil. EUR, čo je úroveň porovnateľná s nárastom v prvom polroku. Ak odhliadneme od sezónnych vplyvov, rast vkladov v roku 2012, a obzvlášť v druhom polroku, bol v porovnaní s rokom 2011 viac vyvážený.

Rok 2012 priniesol aj viaceré zmeny v štruktúre nových vkladov. Kým rok 2011 bol charakterizovaný mimoriadne silným presunom prostriedkov na dlhodobé termínované vklady

nielen z fondov kolektívneho investovania, ale aj z netermínovaných vkladov, v prvej polovici roka 2012 klienti preferovali skôr termínované vklady s kratšou viazanosťou. V druhom polroku 2012, kedy maturovala časť spomínaných termínovaných vkladov, retailoví klienti ukládali uvoľnené prostriedky hlavne na netermínované vklady. Objem netermínovaných vkladov domácností sa tak vrátil na svoju pôvodnú úroveň z roku 2010.

Graf 11 Medzimesačné zmeny v objeme eurových vkladov retailu

Zdroj: NBS.

Údaje sú v mil. EUR.

Miera volatility v raste vkladov je definovaná ako trojmesačná volatilita v sezónne očistenom medzimesačnom raste vkladov.

V poslednom roku a pol dochádzalo aj k zmenám v distribúcii vkladov medzi pobočkami zahraničných bánk a bankami, ktoré majú sídlo na území Slovenska, pričom najvýznamnejšími zmenami prešli netermínované vklady. Kým ešte na začiatku roka 2011 pobočky zahraničných bánk držali približne 6 % netermínovaných vkladov, v decembri 2012 bol podiel na netermínovaných vkladoch vyše 9,5 %. V prípade termínovaných vkladov je podiel pobočiek zahraničných bánk necelé 4 %. Tento vývoj ovplyvnila hlavne skupina retailovo orientovaných pobočiek. Nie všetky tieto vklady sú však využívané na financovanie na Slovensku, a vo viacerých prípadoch sú tieto vklady presunuté do zahraničia.

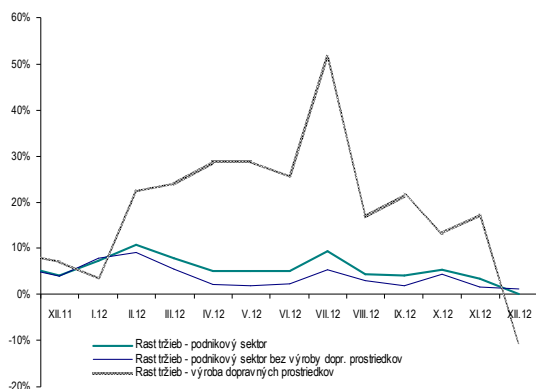
V priebehu roka 2012 sa vplyv konkurenčného prostredia na priemerné úrokové sadzby na termínované vklady nemenil.

Mierny pokles dopytu po úveroch podnikov

Po náznaku oživenia dopytu po úveroch v polovici roka 2012 sa predsa len potvrdili negatívne očakávania a ku koncu roka dopyt opäť slabol. Väčšina bánk navyše očakáva ďalší pokles dopytu podnikov po úveroch aj na začiatku roka 2013. Táto situácia je plne v súlade s vývojom v eurozóne, kde klesal dopyt po úveroch zo strany podnikov ako aj očakávania bánk ohľadom prvého štvrtroka 2013.

Na rozdiel od prvej polovice roka 2012, sa v závere roka mierne zhoršili aj niektoré tvrdé ukazovatele vývoja v podnikovom sektore. Dôležitým faktom bolo spomalenie viacerých európskych ekonomík v závere roka, čo sa prejavilo prepadom medziročného rastu exportu na 1,5% v decembri oproti priemeru 12,1% počas prvých 11 mesiacov. S poklesom exportu súviselo aj spomalenie rastu tržieb slovenského podnikového sektora v závere roka.

Graf 12 Tržby podnikového sektora

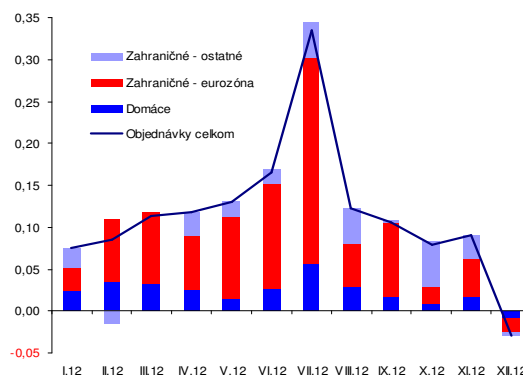

Zdroj: ŠÚ SR, NBS, vlastné výpočty.
Na ľavej osi sú zobrazené medziročné zmeny.

Situácia v priemysle sa však nekomplikovala iba z pohľadu spomalenia

exportu. V decembri nastal pokles objednávok nielen zo zahraničia, ale aj z domáceho trhu.

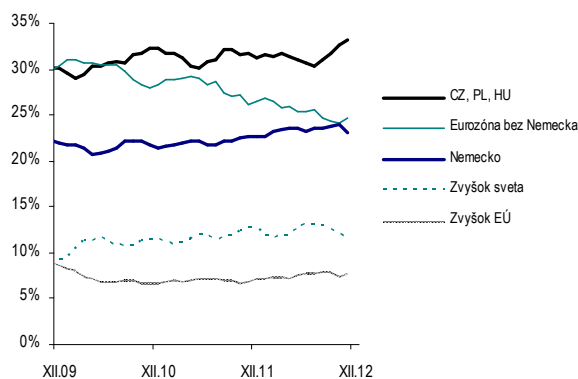
Graf 13 Nové objednávky v priemysle

Zdroj: ŠÚ SR.
Na ľavej osi sú zobrazené medziročné zmeny.

Plošné oživenie dopytu po úveroch nemožno bezprostredne očakávať ani vo viacerých ďalších odvetviach, a to ani napriek pokračujúcemu poklesu úrokových sadzieb na úvery podnikom. Dôvodom sú predovšetkým nepriaznivé správy a aj prognózy ohľadom makroekonomického vývoja v eurozóne. V tomto kontexte pokračoval aj mierny pokles orientácie slovenského exportu na eurozónu s výnimkou Nemecka, vyššiu váhu v posledných mesiacoch získali najmä susedné krajiny.

Graf 14 Podiel vybraných krajín na slovenskom exporte

Zdroj: ŠÚ SR, MH SR.

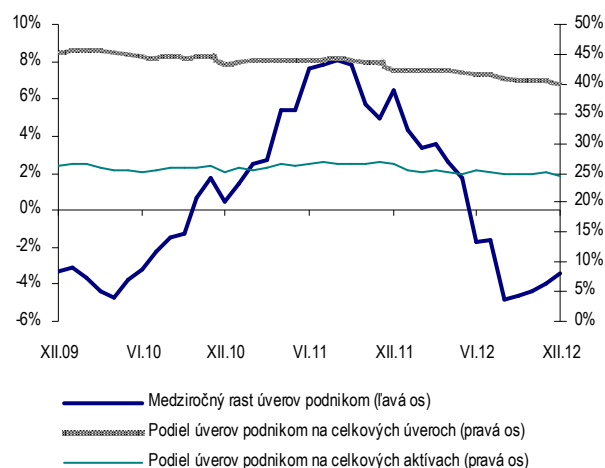
Pokračovalo sprísnenie úverových štandardov

Okrem poklesu dopytu prispievalo k spomaleniu toku úverov aj sprísnenie úverových štandardov zo strany bánk. Dôvody sprísnenia, najmä v druhom polroku 2012, sa týkali predovšetkým očakávaní všeobecnej ekonomickej situácie a perspektívy vývoja v daných odvetviach alebo podnikoch. Podobne ako pri oslabení dopytu, opäť ide o trend veľmi rozšírený v rámci eurozóny. Rozdielom oproti eurozóne je však dostatok kapitálu a likvidity v domácom bankovom sektore, ktorý by v prípade priaznivejších ekonomických očakávaní mohol prispieť k oživeniu ponuky úverov.

Spomaľovanie toku úverov

Slabnúci dopyt a opatrnejšia ponuka viedli k spomaľovaniu úverovej aktivity, a to najmä v druhom polroku 2012. V decembri 2012 bol medziročný pokles objemu úverov podnikom na úrovni 3,5%. V roku 2012 bol čistý pokles objemu portfólia úverov takmer dvojnásobný v porovnaní s krízovým rokom 2009. Objem poskytnutých úverov tým klesol na úroveň jesene 2008. Portfólio týchto úverov preto aj naďalej mierne strácalo svoju váhu v bilancii bánk ako aj v rámci celkovej úverovej aktivity bankového sektora.

Graf 15 Úvery podnikovému sektoru

Zdroj: NBS.

Pokles úverov bol navyše relatívne homogénny a týkal sa väčšiny hlavných oblastí ekonomickej aktivity, čo svedčí o makroekonomickom charaktere tohto fenoménu. Tak ako aj v minulosti, pozitívnu výnimkou ostáva len segment dodávok elektriny, vody a plynu.

Situácia sa však mierne menila z pohľadu financujúcich bánk. Koncentrácia v tomto segmente sa ešte posilnila, keď tri banky s najvyšším podielom držali viac ako polovicu podnikových úverov.

Vklady podnikov bez zásadnejších zmien

Celkový objem vkladov podnikov počas roka 2012 nepodliehal nijakým jednoznačným trendom. Pozitívom je mierny rast zostatkov na netermínovaných vkladoch, čo by mohlo byť spojené s dostatočnou likviditou v podnikovom sektore.

Určitá zmena však nastala pri sadzbách na vklady podnikov. V minulosti bola priemerná sadzba na vklady podnikov na nižšej úrovni ako mesačný EURIBOR. V roku 2012 sa však pokles medzibankových sadzieb prejavil na sadzbách na vklady podnikov len v malej miere. Výsledkom sú vyššie sadzby na vklady podnikov ako mesačné sadzby na medzibankovom trhu. Dopad tohto trendu je bližšie rozpracovaný v kapitole Finančná pozícia bankového sektora.

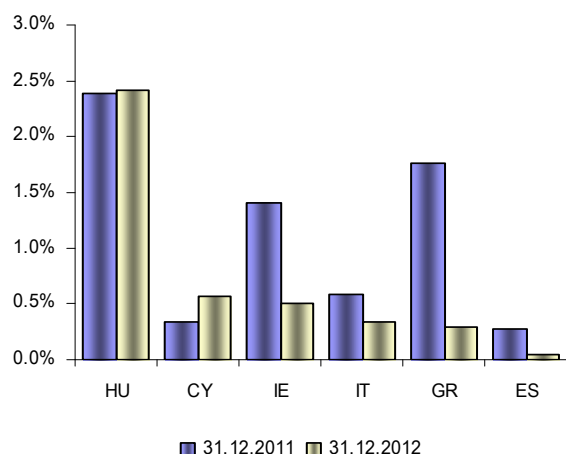
Podiel slovenských štátnych dlhopisov a pokladničných poukázok na celkovom portfóliu cenných papierov sa počas roka zvýšil

Štruktúra portfólia cenných papierov prešla počas roka 2012 iba miernymi zmenami. Z hľadiska sektora ako celku naďalej dominujú investície do slovenských štátnych dlhopisov. Ich dominantné postavenie sa počas roka ešte mierne posilnilo (podiel na celkovom portfóliu sa zvýšil z 81 % ku koncu roka 2011 na 87 % ku koncu roka 2012). Toto posilnenie bolo

dôsledkom jednak zvýšeného objemu slovenských štátnych dlhopisov, ale tiež poklesu objemu zahraničných štátnych dlhopisov. Najvýraznejší pokles nastal v marci najmä v dôsledku reštrukturalizácie gréckych štátnych dlhopisov.

Poklesom objemu investícií do zahraničných štátnych dlhopisov došlo aj k poklesu investícií do dlhopisov krajín vnímaných ako viac rizikové. Oproti koncu roka 2011 poklesli najmä investície do gréckych, talianskych a írskych dlhopisov, naďalej sa tak znižovala ich váha na celkovom portfóliu cenných papierov. Napriek ich nízkej váhe však tieto dlhopisy ostávajú koncentrované vo vybraných bankách.

Graf 16 Podiel dlhopisov vybraných krajín na celkovom portfóliu cenných papierov

Zdroj: NBS.

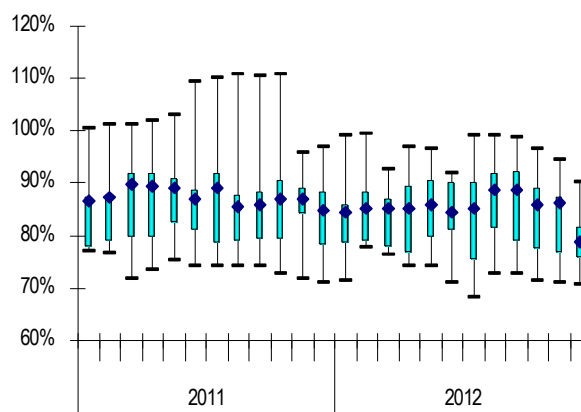
Hypotekárne záložné listy si zachovali dominantné postavenie čo sa týka emisie dlhopisov

Slovenské banky aj počas roka 2012 emitovali najmä hypotekárne záložné listy (HZL), ktoré tvorili vyše 75 % všetkých emitovaných cenných papierov a vyše 87 % všetkých emitovaných dlhových cenných papierov. Okrem HZL emitovali banky počas

roka podriadené dlhopisy, iné dlhopisy, investičné certifikáty, zmenky a akcie.

Emisia HZL aj počas sledovaného roka závisela predovšetkým od maturujúcich hypotekárnych záložných listov a od dynamiky poskytovania hypotekárnych úverov. Banky spĺňali zákonom stanovenú hranicu krytia hypotekárnych úverov hypotekárnymi záložnými listami.

Graf 17 Krytie hypotekárnych úverov hypotekárnymi záložnými listami

Zdroj: NBS.

Na grafe je znázornený horný kvartil, dolný kvartil, minimum, maximum a priemer (vážený objemom úverov) krytia v bankovom sektore.

Štrukturálne zmeny medzibankových operácií najmä do konca prvého polroka 2012

Štruktúra medzibankových operácií sa v priebehu roka 2012 menila najmä pod vplyvom dvoch udalostí. Prvou bola aukcia trojročných refinančných operácií ECB (3Y LTRO) v decembri 2011 a marci 2012, ktorej sa zúčastnili aj slovenské banky. Nakoľko bankový sektor disponoval aj počas roka 2012 dostatočným množstvom zdrojov, podľa očakávaní zdroje od ECB neboli použité vo významnej miere na financovanie reálnej ekonomiky cez úvery podnikom alebo retailu. S veľkou pravdepodobnosťou bola štruktúra medzibankových operácií ovplyvnená zavedením dodatočného bankového odvodu.

Zavedením odvodu sa, okrem iných zdrojov, predražili pre banky aj zdroje od verejnej správy a iné volatilnejšie zdroje, ktoré sa tým pádom stali menej atraktívne pre bankový sektor. Preto je možné predpokladať, že pokles medzibankových pasív spolu s inými zdrojmi o 2,4 mld. EUR ku koncu júna bol do istej miery výsledkom aktívnejšej snahy bánk o zníženie negatívneho dopadu bankového odvodu na ich ziskovosť.

Finančná pozícia bankového sektora

Pokles ziskovosti bankového sektora

Čistý zisk za rok 2012 dosiahol hodnotu 480 mil. EUR¹, čo v medziročnom porovnaní predstavuje pokles o 29 %. V strate skončili štyri banky a deväť pobočiek zahraničných bánk.

Z hľadiska bankového sektora ako celku sa na uvedenom medziročnom poklese ziskovosti podpísali najmä tri vplyvy. Prvým bolo zavedenie osobitného a mimoriadneho bankového odvodu². Druhým významným faktorom zníženia ziskovosti bol nárast nákladov na kreditné riziko. Tretím dôvodom poklesu ziskovosti bol pokles čistých úrokových príjmov. Tento faktor bol však v porovnaní s predchádzajúcimi dvoma faktormi menej významný. Na druhej strane, výrazne pozitívny dopad mal na ziskovosť

¹ V tejto hodnote je zahrnutý aj výsledok hospodárenia za pobočky zahraničných bánk, ktoré v priebehu roka 2012 ukončili svoju činnosť. Bez zohľadnenia týchto pobočiek zahraničných bánk by bola celková hodnota čistého zisku 488 mil. EUR.

² Bankový odvod bol zavedený od 1. januára 2012 vo výške 0,4 % cudzích pasív s výnimkou retailových vkladov. Od 1. októbra 2012 sa však výška bankového odvodu ešte zvýšila, banky musia platiť odvod vo výške 0,4 % aj z retailových vkladov, a to namiesto 0,2 %, ktoré predtým odvádzali do Fondu ochrany vkladov.

pozitívny vývoj hodnoty dlhových cenných papierov v portfóliu finančných nástrojov na obchodovanie, keďže po minuloročnej výraznej strate z precenenia týchto cenných papierov sa ich hodnota opätovne zvýšila. Podrobnejší popis faktorov medziročnej zmeny ziskovosti bankového sektora uvádza Tabuľka 2.

Tabuľka 2 Medziročné zmeny čistého zisku počas roka 2012

Faktor	Hodnota
Čistý zisk v roku 2011	674
Negatívne vplyvy	Čisté zvýšenie transferov voči štátu
	-105
	Nárast nákladov na kreditné riziko
	-126
Pozitívne vplyvy	Nárast nákladovosti retailových vkladov
	-51
	Pokles výnosovosti podnikových úverov
	-77
Pozitívne vplyvy	Nárast čistých úrokových výnosov vďaka zvýšeniu objemu retailových úverov
	52
Pozitívne vplyvy	Nárast čistého príjmu z obchodovania
	131
Ostatné vplyvy	-13
Čistý zisk v roku 2012	486

Zdroj: NBS.

Hodnoty sú uvedené v mil. EUR.

Bankový odvod (celková suma osobitného a mimoriadneho bankového odvodu) za bankový sektor ako celok za rok 2012 predstavoval sumu 170 mil. EUR, čo predstavuje 35 % z celkového vykázaného zisku. Po zohľadnení zníženia objemu dane z príjmu (medziročne o 51 mil. EUR) a zníženia odvodu z poistených vkladov sa tak celková suma transferov voči štátu zvýšila o 105 mil. EUR. Ak by toto zvýšenie nenastalo, tento odvod nebol zavedený, medziročný pokles čistého zisku by sa znížil iba na 12%.

V budúcnosti sa negatívny vplyv transferov do verejných financií pravdepodobne ešte zvýši, a to v dôsledku prebiehajúcich diskusií o implementácii dane z finančných transakcií. Jej vplyv na ziskovosť bankového sektora by však v porovnaní s bankovým odvodom mal byť menej výrazný.

Čisté úrokové príjmy, ktoré do roku 2011 predstavovali základný faktor prispievajúci k rastu ziskovosti bankového sektora, zaznamenali v roku 2012 pokles. Výraznou

zmenou oproti roku 2011 bol predovšetkým tlak na úrokové marže bánk v sektore retailu aj v sektore podnikov, ktorý v najväčšej miere prispel k poklesu čistých príjmov z úrokov a poplatkov.

Na vývoji čistých príjmov z úrokov a z poplatkov sa okrem zníženia úrokových marží bánk prejavilo aj spomalenie úverovej aktivity bánk. Hoci v sektore retailu aj v sektore podnikov bol v roku 2012 zaznamenaný medziročný nárast priemerného objemu úverov (priemer stavu úverov vypočítaný za celý rok), príspevok tohto nárastu k nárastu čistých príjmov bol výrazne nižší ako v roku 2011. Tento trend bude v roku 2013 zrejme pokračovať negatívne, najmä vzhľadom na pokračujúce utlmovanie úverovej aktivity v sektore podnikov, ktoré z hľadiska stavu ku koncu roka 2012 viedlo k medziročnému poklesu. Čisté úrokové príjmy sa znížili aj v prípade portfólia cenných papierov, kde mal najvýznamnejší vplyv pokles objemu investícií do cenných papierov.

Náklady na znehodnotenie pohľadávok vzrástli najmä v štvrtom štvrtroku 2012, a to v sektore podnikov. V tomto období zaznamenali banky výraznejší rast nákladov na tvorbu opravných položiek, ktorý do veľkej miery súvisel s vysokým nárastom objemu zlyhaných úverov. Ako isté riziko sa v tejto súvislosti javí skutočnosť, že náklady na čistú tvorbu opravných položiek boli v štvrtom štvrtroku 2012 nižšie ako prírastok zlyhaných úverov, zatiaľ čo v predchádzajúcich štvrtrokoch to bolo naopak.

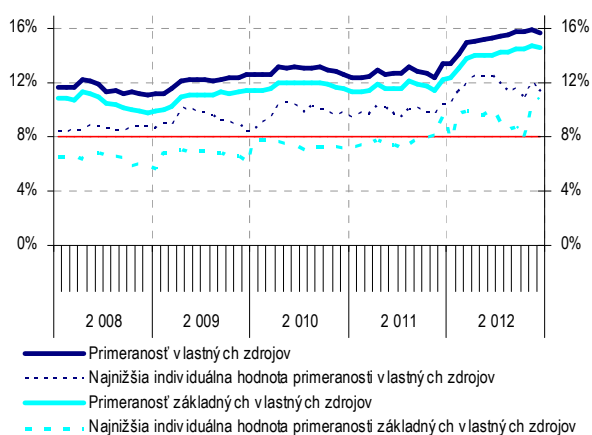
Náklady na kreditné riziko retailových pohľadávok sa od nákladov na kreditné riziko v sektore podnikov líšili najmä v ich sume v štvrtom štvrtroku. Rozdiely v ich štruktúre sa však prejavili už prvých troch štvrtrokov, kedy bol ich celkový objem s nákladmi na kreditné riziko v podnikovom sektore porovnateľný. V prípade retailových pohľadávok tvoria väčší podiel náklady, ktoré banky vykazujú pri odpredaji, resp. odpise týchto pohľadávok, ktoré

kompenzujú nižšiu tvorbu opravných položiek v tomto sektore.

Nárast primeranosti vlastných zdrojov

Hodnota ukazovateľa primeranosti vlastných zdrojov za bankový sektor ako celok počas prvého polroka 2012 výrazne stúpila na historicky vysokú hodnotu, na ktorej sa v druhom polroku 2012 udržala. Tento trend je možné hodnotiť výrazne pozitívne, a to najmä vzhľadom na pretrvávajúcu neistotu týkajúcu sa rizík makroekonomického vývoja ako aj budúceho vývoja na finančných trhoch. Ku koncu roku dosahoval slovenský bankový sektor pomerne vysokú hodnotu v prípade ukazovateľa primeranosti vlastných zdrojov (15,7 %), ako aj v prípade ukazovateľa primeranosti základných vlastných zdrojov (tzv. Tier 1 ratio, ktoré nadobudlo hodnotu 14,7 %). Keďže najnižšia individuálna hodnota ukazovateľa Tier 1 ratio bola 10,9 %, všetky banky s rezervou prekračovali nielen hodnotu stanovenú legislatívne, ale aj hodnotu, ktorú NBS stanovila v Odporúčaní č. 1/2012 zo dňa 16. januára 2012 na podporu stability finančného sektora (9 %).

Graf 18 Vývoj hodnôt ukazovateľov primeranosti vlastných zdrojov

Zdroj: NBS.

Vodorovné čiary naznačujú regulatórne stanovený limit na hodnotu ukazovateľa primeranosti vlastných zdrojov (8%).

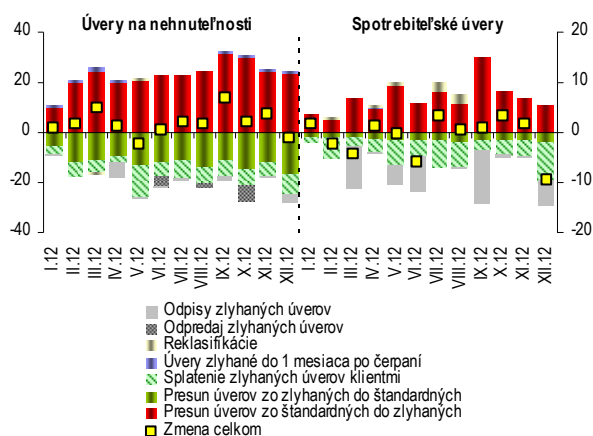
Riziká vo finančnom sektore

Podiel zlyhaných úverov na celkovom objeme úverov v segmente retailu v roku 2012 naďalej klesal

Podiel zlyhaných úverov na celkovom objeme úverov v segmente retailu počas celého roka 2012 pokračoval vo svojom klesajúcom trende. Napriek mierne vyššej miere zlyhávania úverov koncentrovanej vo vybraných bankách na prelome tretieho a štvrtého štvrťroka 2012 bol rast objemu zlyhaných úverov stabilný.

Podiel úverov s omeškanými splátkami na celkovom objeme úverov bol počas roka 2012 stabilný a v poslednom štvrťroku dokonca klesol z 5,55 % na 5,3 % v dôsledku sezónnych vplyvov.

Graf 19 Zmeny v objeme zlyhaných úverov

Zdroj: NBS.

Údaje sú v mil. EUR.

Podiel výšky úveru k hodnote zabezpečenia bol v druhom polroku 2012 stabilný

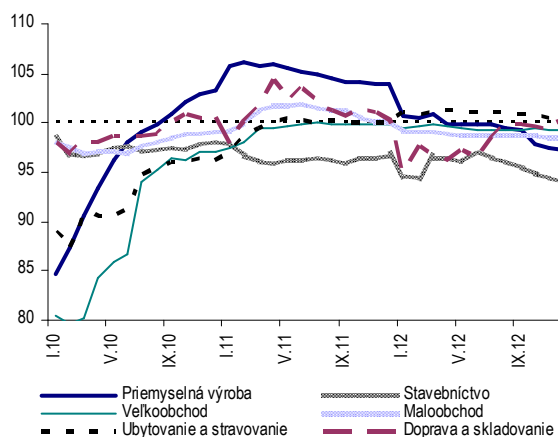
Priemerný podiel výšky nových úverov k hodnote zabezpečenia (LTV) sa po pomerne turbulentnom prvom polroku ustálil na úrovni približne 70 %, čo zodpovedá priemeru z roka 2011. Výraznejšia ponuka úverov na bývanie v segmente retailu nebola podporená uvoľňovaním požiadaviek na zabezpečenie úveru. Vzhľadom na to, že LTV patrí medzi

nástroje konkurenčného boja, ktoré výraznejšie vystavujú banky voči kreditnému riziku, celkovo môžeme hodnotiť správanie sa bankového sektora ako obozretné. Napriek tomu treba poznamenať, že vybrané väčšie a stredne veľké banky naďalej inklinujú k ponuke úverov cez nižšie zabezpečenie.

Hrubý nárast počtu nezamestnaných sa počas druhého polroka 2012 ustálil

Kým ešte na začiatku druhého polroka 2012 v hrubom náraste počtu nezamestnaných rezonovala zvýšená volatilita z prvého polroka, v druhom polroku sa situácia ustálila. Celkový počet uchádzačov o zamestnanie v strednej a nižšej príjmovej kategórii medziročne klesal. Na druhej strane, v prípade vyššej príjmovej kategórie medziročne počet uchádzačov o zamestnanie vzrástol.

Graf 20 Index zamestnanosti vo vybraných odvetviach

Zdroj: ŠÚ SR.

Zmenou štruktúry prechádza aj počet zamestnaných v jednotlivých príjmových kategóriách. Údaje o zamestnanosti zo zisťovaní ŠÚ SR naznačujú, že v poslednej dobe dochádza vo vyšších príjmových kategóriách okrem prepúšťania aj k presunu zamestnancov do nižších príjmových kategórií. Tento vývoj sa nemusí bezprostredne odraziť na

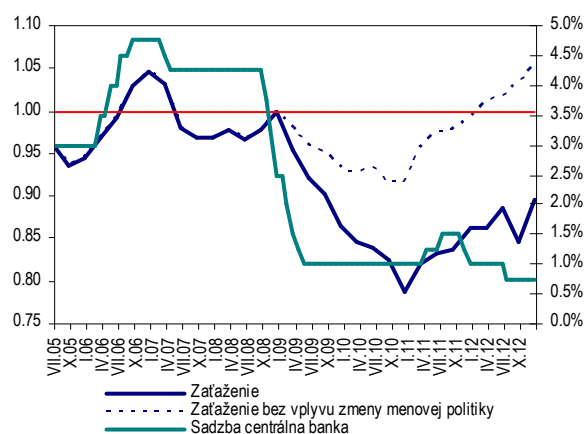
kreditnej kvalite, môže mať však určitý vplyv na robustnosť domácností v budúcnosti.

Z hľadiska sektorového členenia je významnou zmenou pokles zamestnanosti v priemyselnej výrobe. Realizuje sa tak očakávané prepúšťanie, ktoré signalizoval index očakávanej zamestnanosti už od začiatku druhého štvrťroka 2012.

Pozitívny vplyv poklesu úrokových sadzieb čiastočne kompenzovaný poklesom reálnych miezd

Po tom ako si domácnosť zoberie úver vplývajú na jej schopnosť splácať ho viaceré faktory. Odhliadnuc od možnosti celkovej straty príjmu (strata zamestnania) je to najmä vývoj reálnej mzdy a úrokových sadzieb. Uvoľnenie menovej politiky v roku 2009, ktoré sa prejavilo poklesom úrokových sadzieb na úvery domácnostiam, významným spôsobom prispelo k zníženiu úverového zaťaženia a naďalej drží jeho hranicu hlboko pod predkrízovou úroveň. Poklesu zaťaženia v tomto období pomohli aj stabilné ceny, ktoré umožnili rast reálnych príjmov.

Graf 21 Zmeny úverového zaťaženia domácností

Zdroj: ŠÚ SR, NBS.

Zaťaženie je vypočítané ako pomer splátok úveru k čistým príjmom domácnosti upraveným o zmenu cien vybraných položiek (bývanie, strava, zdravie, doprava a telekomunikácie). Index je nastavený na hodnotu 1 pre december 2008.

Situácia bola iná v roku 2011 a 2012, keď pokračujúci pokles úrokových sadzieb už nedokázal kompenzovať negatívny dopad rastu cien vybraných položiek a úverové zaťaženie začalo rásť. Faktom ostáva výrazný vplyv menovej politiky, ktorá by v prípade návratu na predkrízové hodnoty viedla k zásadnému nárastu zaťaženia domácností splátkami úverov.

V podnikovom sektore pretrváva neistota

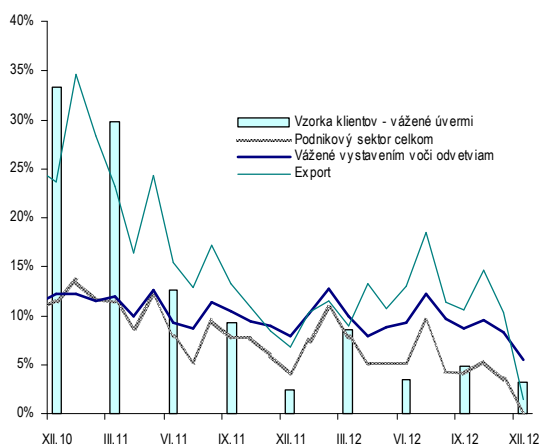
V roku 2012 pokračovala neistota ohľadom kreditného rizika typická pre posledné tri roky. Kým vývoj v prvom polroku bol relatívne optimistickjší, ku koncu roka sa zhoršili viaceré ukazovatele a prognózy. Takéto striedanie pozitívnych a negatívnych správ, akého sme boli svedkami aj v roku 2011, je samostatným rizikovým faktorom. V tomto kontexte je potrebné vnímať aj koncoročný prepád tržieb v automobilovom priemysle, spomalenie exportu, pokles nových objednávok alebo zhoršenie niektorých indikátorov dôvery. Vzhľadom na relatívne nízku úverovú aktivitu domácich bánk v prípade najvýznamnejších exportérov sa pokles vývozu neprejavil na podnikových klientoch bankového sektora. Na konci roka rástli tržby podnikov, ktoré majú úvery poskytnuté slovenským bankovým sektorom rýchlejšie než bol priemer podnikového sektora alebo rast exportu. Koncoročný pokles výkonnosti automobilového priemyslu, a s tým spojenej exportnej výkonnosti predstavuje pre banky preto skôr nepriamy faktor kreditného rizika v podnikovom sektore.

Osobitným faktorom je prostredie nízkych úrokových mier, ktoré výrazne mení pohľad na úverové zaťaženie podnikového sektora.³ Práve nízke úrokové sadzby znižujú splátky, čím klesá

³ Úverové zaťaženie dáva do pomeru aktuálny objem podnikových úverov úročený priemernou úrokovou sadzbou k celkovým tržbám podnikového sektora.

dlhová služba podnikov. Ak by sme odstránili aktuálny priaznivý vplyv nízkych úrokových sadzieb, dlhová služba podnikov by bola podobná ako v roku 2008. Značný pozitívny vplyv úrokových sadzieb na dlhovú službu je zrejmý pri pohľade na rok 2009. V tomto období sa výrazne prepadli tržby podnikov, avšak úverové zaťaženie kleslo v dôsledku ešte výraznejšieho poklesu úrokových sadzieb. Treba však pripomenúť, že počas rokov 2009 a 2010, teda bezprostredne po výraznom poklese úverového zaťaženia, banky pocítili nárast zlyhaných úverov. V súčasnosti je síce vývoj kvality úverov stabilný, ale aj manévrovací priestor úrokových sadzieb je značne obmedzený. Z toho dôvodu by sa prípadný ďalší šok v tržbách podnikov už priamejšie prejavil v ich úverovom zaťažení.

Graf 22 Medziročný rast tržieb v rôznych vzorkách podnikov

Zdroj: ŠÚ SR, NBS, vlastné výpočty.

Vzorka podnikov zahŕňa približne 4500 podnikov, ktoré pokrývajú asi 30 % podnikových klientov bánk z hľadiska objemu poskytnutých úverov.

Tržby vážené vystavením voči odvetviám predstavuje váženie objemom úverov, ktorý banky poskytli do daného odvetvia.

Mierny nárast kreditného rizika sa prejavil aj v úverovej politike bánk. Okrem ďalšieho sprísnenia úverových štandardov sa čiastočne zvýšili aj úrokové marže na úvery podnikom. Najviac sa to týkalo úverov v objeme do 250 tis.

EUR, teda úverov prevažne pre malé a stredné podniky.

Mierne zhoršenie na trhu komerčných nehnuteľností

Trh komerčných nehnuteľností ostal aj v roku 2012 významným zdrojom kreditného rizika. Podiel úverov v tomto segmente sa stále pohybuje na úrovni 20% úverov podnikom. Ide teda o najvýznamnejší a zároveň výrazne koncentrovaný segment korporátnych klientov. Navyše, nízka likvidita a vysoká koncentrácia ponuky na trhu komerčných nehnuteľností viedla k situácii, v ktorej ceny v kancelárskom segmente vôbec nereagovali na rastúcu mieru neobsadených priestorov. Tá sa v roku 2012 zvýšila z 10,2% na 12,5 % a dosiahla tak najvyššiu úroveň od decembra 2009. Práve rastúca miera neobsadených priestorov v Bratislave, hoci je stále nižšia ako napr. v Budapešti, je typickým indikátorom možného nárastu kreditného rizika. Navyše, indikátory sa v závere roka mierne zhoršili aj v rezidenčnom segmente. V štvrtom štvrťroku 2012 bol čistý predaj nových bytov najnižší za posledných 6 štvrťrokov a medziročný pokles najhlbší od konca roku 2009.

Stabilný vývoj kvality úverov podnikom

Napriek viacerým negatívnym tlakom sa počas roka 2012 nezhoršila kvalita portfólia úverov podnikom meraná podielom zlyhaných úverov na celkových úveroch. Tento podiel sa počas roka 2012 pohyboval medzi 7,1% a 7,9% čo sú v kontexte vývoja v okolitých štátoch priaznivé hodnoty a stále ostávajú mierne nižšie ako je maximum súčasnej finančnej krízy z konca roka 2010.

Počas roka 2012 zároveň pokračovalo čistenie portfólií o zlyhané úvery, aj keď väčšina poklesu zlyhaných úverov bola dôsledkom ich splatenia a nie len odpredaja, odpisu alebo presunu medzi štandardné úvery. Zmenou je aj koncoročný nezanedbateľný nárast mier zlyhania čo sa týka objemu úverov.

Počas roka 2012 celkovo zlyhal objemu úverov vo výške približne 165 mil. EUR, čo je tesne nad hranicou 1 % stavu úverov a rádovo to zodpovedá miere zlyhania objemu úverov vypočítanej k decembru 2012.

Napriek tomu, že aktuálne je hlavným zdrojom kreditného rizika celkový makroekonomický vývoj, dopad na jednotlivé odvetvia je pomerne rôznorodý. V posledných dvoch rokoch viacero odvetví, vrátane priemyslu alebo veľkoobchodu, znížilo svoj príspevok k objemu zlyhaných úverov. Naopak, hlavnou zložkou zlyhaných úverov sa v tomto období stal segment komerčných nehnuteľností.

Kreditné prirážky sa počas druhého polroka 2012 výrazne znížili

Počas mesiacov máj a jún 2012 sa stupňovala neistota ohľadne ďalšieho vývoja eurozóny, ktorá viedla k výraznému nárastu kreditných prirážok na štátne dlhopisy viacerých krajín, ktoré boli vnímané ako rizikovejšie, vrátane veľkých ekonomík ako Taliansko a Španielsko. Situácia vyvrcholila v júli, kedy ECB pristúpila k účinným intervenciám. Stalo sa tak jednak vyhlásením, že ECB urobí všetko, čo bude potrebné pre záchranu eurozóny, jednak spustením programu nákupu štátnych cenných papierov v snahe znížiť požadované výnosy. Tieto kroky viedli k výraznému upokojeniu situácie na trhoch, pričom kreditné prirážky sa pomerne významne znížili a na nízkych úrovniach zostali až do konca roka 2012.

Opätovný nárast kreditných prirážok však stále predstavuje významné riziko pre finančný sektor

Napriek vyššie uvedenej relatívne pokojnej situácii existuje výrazné riziko, že opätovná neistota na finančných trhoch znova spôsobí nárast kreditných prirážok, a tým pokles hodnoty štátnych cenných papierov.

Opätovný nárast kreditných prirážok môže byť dôsledkom viacerých skutočností. Jedným zo základných faktorov môže byť aktuálna situácia na finančných trhoch, keď sa výnosy na globálnych dlhopisových trhoch vo významných svetových ekonomikách nachádzajú pod svojím dlhodobým priemerom. Táto situácia, ktorú možno vnímať ako prehlbujúcu sa nerovnováhu, môže pri prehodnotení požadovanej rizikovej prémie účastníkmi trhu viesť k systémovému poklesu hodnoty aktív a k opätovnému globálnemu nárastu averzie voči riziku. Druhým faktorom môže byť riziko, že konsolidované úsilie jednotlivých štátov nebude naplnené v takom rozsahu, v akom bolo prisľúbené. To by mohlo viesť k ohrozeniu dôvery účastníkov trhu voči schopnosti štátov plniť si svoje záväzky v budúcnosti v plnom rozsahu.

Úrokové riziko v obchodnej knihe zostáva vo väčšine bánk na nízkej úrovni

Podiel dlhových cenných papierov preceňovaných na reálnu hodnotu v bankovom sektore ako celku je naďalej pomerne nízky. Jeho hodnota ku koncu roka 2012 bola na úrovni 1,7 %. Vzhľadom na relatívne nízku priemernú dĺžku týchto cenných papierov (1,2 roka) by bol negatívny vplyv prípadného nárastu úrokových sadzieb na precenenie týchto cenných papierov pomerne obmedzený.

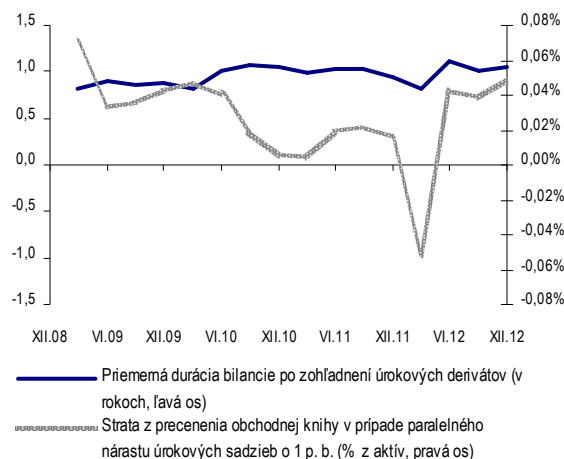
V bankovej knihe sú banky vystavené najmä vplyvu konkurencie na cenu zdrojov

Ako ukazuje Graf 23, priemerná dĺžka bilancie vrátane zohľadnenia úrokových derivátov je za bankový sektor približne stabilná na úrovni 1 roka. Znamená to, že paralelný nárast úrokových sadzieb by spôsobil pokles ekonomickej hodnoty bilancie bankového sektora približne o 1 %.

Vývoj v roku 2012 potvrdzuje, že úrokové príjmy bánk sú v aktuálnom období citlivé predovšetkým na mieru konkurencie na trhu bankových vkladov, a to v sektore retailu aj

v sektore podnikov. Z tohto pohľadu možno očakávať, že prípadný ďalší pokles úrokových sadzieb by vytvoril opätovný tlak na úrokové marže bánk a mohol by tak negatívne vplyvať na ich ziskovosť.

Graf 23 Ukazovateľ úrokového rizika v bankovom sektore

Zdroj: NBS.

Devízové a akciové riziko zostáva vo väčšine bánk zanedbateľné

Na úrovni bankového sektora ako celku je vystavenie voči akciovému aj devízovému riziku takmer zanedbateľné: celková otvorená devízová pozícia predstavuje 0,6 % vlastných zdrojov, vystavenie voči akciám a podielovým fondov je na úrovni 3,7 % vlastných zdrojov.

Slovenský bankový sektor naďalej vykazuje vysokú mieru sebestačnosti z hľadiska dostatočnosti zdrojov financovania sa

Slovenský bankový sektor vykazuje v rámci bankových sektorov eurozóny najvyššiu mieru krytia úverov primárnymi zdrojmi z vkladov klientov a emitovaných hypotekárnych záložných listov. Túto skutočnosť dokladuje aj stabilná úroveň ukazovateľa tzv. loan-to-deposit

ratio⁴, ktorá sa počas roka 2012 pohybovala okolo hodnoty 82 %. Túto skutočnosť je možné vnímať pozitívne najmä v aktuálnom období zvýšeného rizika pre dostupnosť, resp. cenu trhových zdrojov financovania sa. Hoci vývoj na európskych finančných trhoch viedol k čiastočnému zníženiu tohto rizika v roku 2012, v budúcnosti nemožno vylúčiť opätovné zhoršenie prístupu európskych bánk k trhovému financovaniu sa, preto bude dostatok zdrojov získaných formou klientov, ktorým disponuje väčšina slovenských bánk, naďalej veľkou výhodou.

V tomto kontexte je zároveň možné spomenúť, že dostupnosť primárnych zdrojov sa zároveň prejavuje aj na nižšej miere zaťaženia aktív (t. j. podielu aktív, ktoré sú poskytnuté ako kolaterál pri získavaní zabezpečeného financovania sa bánk). Zatiaľ čo v prípade veľkých európskych bánk je mediánová hodnota zaťaženia aktív v rozmedzí 25 % až 30 %, pričom v uplynulých rokoch sa tento podiel výrazne zvýšil, za slovenský bankový sektor je táto miera zaťaženia približne polovičná.

Banky naďalej plnili regulačné požiadavky týkajúce sa krátkodobej likvidity

Priemerná hodnota ukazovateľa likvidných aktív, ktorého cieľom je zabezpečiť dostatočnú výšku likvidného vankúša pre prípad výraznejšieho odlivu volatilných zdrojov, sa počas roka 2012 výraznejšie nemenila a pohybovala sa tesne pod hodnotou 1,5. Výraznejší nárast zaznamenali iba niektoré menšie banky alebo pobočky zahraničných bánk.

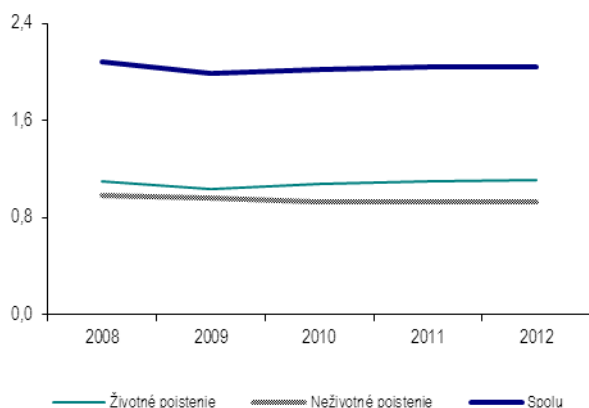
⁴ Ukazovateľ úvery ku vkladom je indikátorom dlhodobej likvidity a je definovaný ako podiel úverov klientom ku vkladom klientov po zohľadnení povinnosti emitovať HZL. Hodnota ukazovateľa menej ako 100 % vypovedá o dobrej dlhodobej likvidite a sebestačnosti bankového sektora.

Sektor poisťovní

Mierny pokles technického poistného

Po predchádzajúcich obdobiach (roky 2010 a 2011) nevýrazného rastu došlo v roku 2012 k miernemu poklesu celkového technického poistného, čo bolo najmä dôsledkom vývoja v neživotnom poistení.

Graf 24 Technické poistné

Zdroj: NBS.

Údaje sú v mld. EUR.

Úbytok technického poistného v neživotnom poistení bol spôsobený hlavne výrazným poklesom v segmente poistenia áut ako aj poklesom v poistení majetku.

Životné poistenie zotrvalo v miernom raste technického poistného vďaka odvetviám *unit-linked* poistenia a pripoisteniu a rovnako aj vývoj novej produkcie v životnom poistení bol pozitívny vo všetkých odvetviach, s výnimkou dôchodkového poistenia. Počet poistných zmlúv životného poistenia mierne vzrástol.

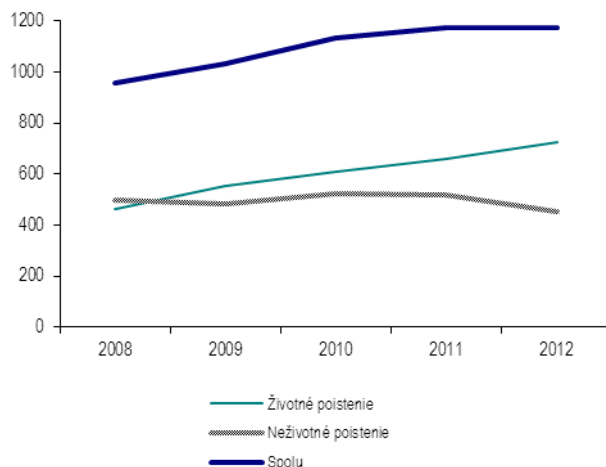
Celkové technické poistné v roku 2012 dosiahlo hodnotu 2,04 mld. EUR - medziročne pokleslo o 0,1 %. Z toho životné poistenie vzrástlo o 1,7 % na 1,11 mld. EUR, a neživotné poistenie kleslo na úroveň 0,92 mld. EUR s medziročným poklesom o 2,3 %.

Náklady na poistné plnenia

V roku 2012 sa celkové náklady na poistné plnenia ustálili na identickej úrovni s pred roka na hodnote 1,18 mld. EUR. V životnom poistení vzrástli o 10 %, na 724,9 mil. EUR, v neživotnom klesli o 12,8 %, na 451,6 mil. EUR.

Náklady v životnom poistení rástli najmä v dôsledku vyšších poistných plnení pri odkupoch v životnom a *unit-linked* poistení. Medziročný index rastu nákladov v životnom poistení má od roku 2008 kontinuálne klesajúci trend.

Graf 25 Náklady na poistné plnenia

Zdroj: NBS.

Údaje sú v mil. EUR.

V neživotnom poistení pre hodnotenie nákladov na poistné plnenia slúži ukazovateľ škodovosti, ktorý porovnáva výšku škôd k zaslúženému poistnému. Škodovosť za celé neživotné poistenie klesla oproti predchádzajúcemu obdobiu o 1,6 p. b. na úroveň 46,8 %. V roku 2012 bola táto hodnota za oblasť neživotného poistenia najnižšia od roku 2005. Vo všetkých významných odvetviach škodovosť medziročne klesla. V PZP o 2,7 p. b., havarijnom poistení (0,1 p. b.) a majetkovom poistení o 1,3 p. b.

Kombinovaný ukazovateľ, ktorý okrem technických nákladov zohľadňuje aj prevádzkové náklady súvisiace s poisťovacou

činnosťou, taktiež medziročne klesol o 1,7 p.b. a dosiahol hodnotu 79,7 %.

Štátne dlhopisy pokryli výrazný rast technických rezerv

Po poklese v roku 2011 celkové technické rezervy poisťovní opätovne začali v roku 2012 rásť a dosiahli 4,86 mld. EUR. Kým v životnom poistení rezervy pokračujú v kontinuálnom raste, v neživotnom poistení rezervy opäť medziročne klesli, podobne ako v roku 2011.

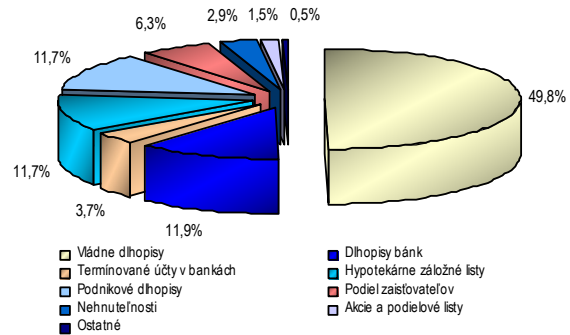
V životnom poistení bol vývoj spôsobený najmä rastom rezervy na unit-linked poistenie, ktorá vzrástla medziročne o 147 mil. EUR (17 %). Obnovil sa aj rast rezervy na životné poistenie, ktorá vzrástla medziročne o 94 mil. EUR (t. j. 3,6 %). Niečo viac ako polovica tohto nárastu bola spôsobená rastom deficitnej rezervy vytvorenej na základe testu dostatočnosti rezerv, ktorá vzrástla o 52 mil. EUR. Nárast tejto rezervy súvisí pravdepodobne s poklesom úrokových sadzieb na historické minimá a pravdepodobnosť ich zotrvania na nízkych úrovniach na dlhšie obdobie.

V neživotnom poistení technické rezervy celkovo medziročne klesli o 27 mil. EUR. Poklesli všetky druhy rezerv v neživotnom poistení, pričom najväčší vplyv mal pokles rezervy na poistné plnenia, ktorá poklesla o 17,5 mil. EUR. Poklesla zároveň aj IBNR⁵ rezerva o 6,2 % medziročne, pričom táto rezerva klesla aj v roku 2011. Je dôležité, aby táto rezerva odzrkadľovala skutočný odhad rizika a poisťovňou nebola umelo znižovaná.

Aktíva kryjúce technické rezervy okrem rezervy na záväzky z finančného umiestnenia v mene poistených dosiahli ku koncu roka 2012 takmer 4,6 mld. EUR, pričom ich objem stúpil

o 251 mil. EUR. Pokrytie technických rezerv aktívami stúplo na 119 %.

Graf 26 Štruktúra umiestnenia prostriedkov technických rezerv ku koncu roka 2011

Zdroj: NBS.

Napriek medziročnému poklesu ziskovosť poisťovní ostáva vysoká

Zisk poisťovní za rok 2012 dosiahol 155 mil. EUR. Medziročne zisk poistného sektora síce poklesol o 20 %, avšak tento pokles je spôsobený vysokým ziskom v roku 2011. Rok 2012 sa z hľadiska ziskovosti radí na tretie miesto v sledovanej histórii.

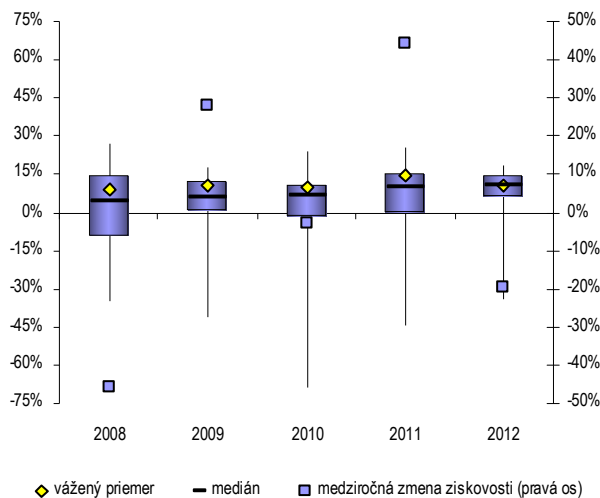
Vývoj ziskovosti bol však rôznorodý, až u dvoch tretín poisťovní ziskovosť medziročne vzrástla. V strate za rok 2012 skončili dve poisťovne. Rozdelenie hodnôt ROE sektora sa zúžilo (variabilita ROE poklesla), najmä v dôsledku posunu nižších hodnôt ziskovosti k vyšším hodnotám, medián ROE mierne stúpil.

Z hľadiska jednotlivých zložiek ziskovosti sa v roku 2012 obrátil vývoj z roku 2011. Zisk bol tvorený najmä finančným výsledkom a kladným technickým výsledkom v neživotnom poistení, kým technický výsledok v životnom poistení bol záporný. Rozhodujúci vývoj bol na technickom účte životného poistenia, ktorý medziročne klesol zo 43 mil. EUR na -175 mil. EUR. Zhoršenie nastalo takmer u všetkých poisťovní. Na tento vývoj vplývalo niekoľko hlavných faktorov: unit-linked rezerva, deficitná rezerva, mierny

⁵ Rezerva na vzniknuté, ale ešte nenahlásené škody.

rast poistného a rast nákladov na poistné plnenia.

Graf 27 Rozdelenie ziskovosti jednotlivých poisťovní a vývoj celkového zisku poistného sektora

Zdroj: NBS.

Na ľavej zvislej osi sú údaje o ROE jednotlivých poisťovní (minimum, dolný kvartil, horný kvartil a maximum, medián a vážený priemer).

Na pravej zvislej osi je medzoročná zmena zisku celého poistného sektora.

Finančný výsledok v roku 2012 stúpol vďaka pozitívnemu vývoju na finančných trhoch o 134 mil. EUR a dosiahol 300 mil. EUR. Finančný výsledok bol pozitívny pri všetkých poisťovniach, aj keď asi tretine poisťovní medzoročne poklesol.

Dôchodkové sporenie

Starobné dôchodkové sporenie

Dianie v sektore výrazne ovplyvnené opakovanými novelizáciami zákona o starobnom dôchodkovom sporení

Podobne ako už niekoľkokrát v minulosti, aj v roku 2012 bol vývoj v druhom pilieri dôchodkového sporenia úzko previazaný s

opakovanými zmenami v zákone o dôchodkovom sporení. Prvá novela tohto zákona, ovplyvňujúca dianie v sektore v roku 2012, bola prijatá ešte v roku 2011, avšak viacero jej kľúčových ustanovení nadobudlo účinnosť až 1. apríla 2012. Okrem iného medzi ne patrila povinnosť dôchodkových správcovských spoločností vytvárať štvrtý typ dôchodkového fondu s prívlastkom indexový, či možnosť sporenia v dvoch dôchodkových fondoch naraz. Významné zmeny od apríla 2012 nastali tiež v rozsahu a nastavení tzv. „garancií“, ktoré mali motivovať k alokácii aktív v dôchodkových fondoch, ktorá má z dlhodobejšieho hľadiska potenciál na vyššie zhodnotenie.

Už krátko na to, začiatkom druhého polroka 2012, však došlo k ďalšej novelizácii zákona o dôchodkovom sporení. Výsledkom bolo otvorenie druhého piliera dôchodkového sporenia pre dobrovoľné vstupy aj výstupy počas doby piatich mesiacov, počnúc prvým septembrom 2012. Od toho istého dátumu zároveň začala platiť nižšia sadzba určujúca výšku mesačného príspevku do druhého piliera dôchodkového sporenia ako percento z vymeriavacieho základu. Mnohé ďalšie ustanovenie tejto novely nadobudli účinnosť prvým dňom roka 2013.

Medzoročný nárast počtu sporiteľov dosiahol v roku 2012 úroveň 31 tisíc. Tento údaj vychádza z hlásení vzťahujúcich sa ku dňu 31.12.2012. Už o mesiac na to bola zrejme situácia výrazne odlišná. Podľa informácií zo Sociálnej poisťovne totiž možnosť vystúpiť z druhého piliera dôchodkového sporenia v rámci jeho dočasného otvorenia využilo takmer 90 tisíc dovtedajších sporiteľov, pričom pre vstup sa rozhodlo necelých 15 tisíc. Vzhľadom na negatívnu čistú bilanciu týchto pohybov vo výške okolo 75 tisíc a skutočnosť, že prevažná časť z nich bola pravdepodobne zaznamenaná až počas januára 2013 sa dá predpokladať, že počet sporiteľov v systéme sa napokon znížil.

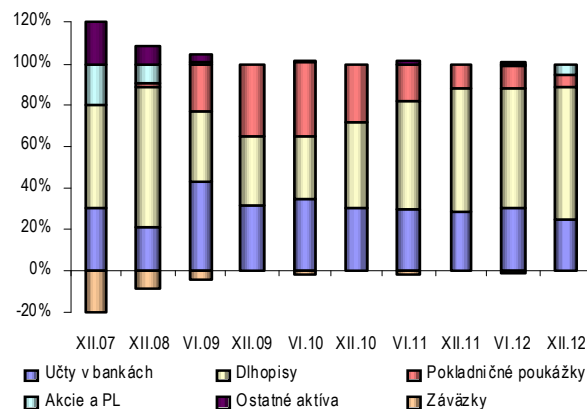
V roku 2012 predstavoval sumárny nárast objemu majetku za všetky dôchodkové fondy 886 mil. EUR, čo bolo mierne viac ako v predošlom roku a zároveň teda išlo o rekordný prírastok za kalendárny rok. Pritom od septembra vrátane klesol mesačný príspevok sporiteľov z dovtedy konštantných deviatich percent na štyri percentá vymeriavacieho základu. Tempo kumulácie prostriedkov v dôchodkových fondoch sa tak v závere roka 2012 výrazne spomalilo. K pomalšiemu nárastu čistej hodnoty majetku v sektore prispel aj výstup časti sporiteľov z druhého piliera dôchodkového sporenia a následný prevod ich nasparených prostriedkov do Sociálnej poisťovne. K poslednému dňu roka 2012 dosahoval objem spravovaného majetku všetkých dôchodkových fondov úroveň 5,48 mld. EUR.

Nárast podielu akciovej zložky v majetku dôchodkových fondov na úkor vkladov v bankách

Počas roka došlo k čiastočnému rebalansovaniu agregátneho portfólia v zmysle distribúcie majetku medzi hlavné triedy aktív. Dlhové cenné papiere, ktoré už dlhšiu dobu predstavujú rozhodujúcu zložku portfólií dôchodkových fondov, si počas celého roka 2012 udržiavali podiel okolo 70 %. V individuálnych dôchodkových fondoch dosahovalo vystavenie voči dlhovým cenným papierom na konci sledovaného obdobia 58 % až 80 %.

Druhou kľúčovou zložkou majetku dôchodkových fondov sú vklady v bankách. Ich podiel na celkovej čistej hodnote majetku sa do septembra pohyboval v intervale od 30 % do 35 %. V poslednom štvrtroku však systematickejšie poklesol a k 31.12.2012 dosahoval úroveň 24 %.

Graf 28 Štruktúra majetku fondov podľa základných druhov investícií

Zdroj: NBS.

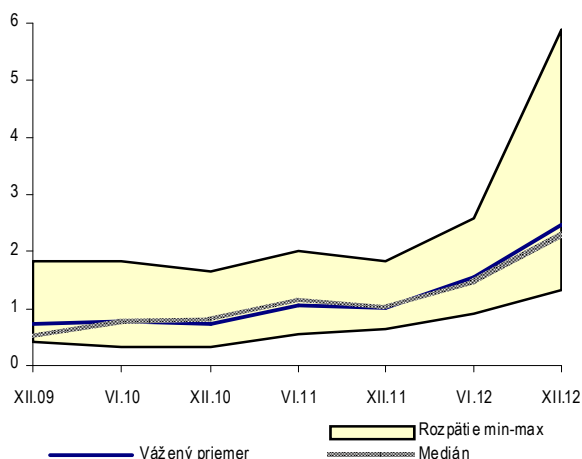
Znižujúci sa podiel, ale aj samotný objem bankových vkladov bol v majetku dôchodkových fondov nahradzaný investíciami do akcií a podielových listov. Prvýkrát od začiatku roka 2009 sa akciové nástroje opäť stali významnejšou zložkou portfólií dôchodkových fondov. Ešte do apríla 2012 bol objem akcií a podielových listov na sektorovej, ale aj na úrovni jednotlivých dôchodkových fondov prakticky zanedbateľný. Následné obdobie bolo už charakteristické nákupom týchto majetkových cenných papierov, ktorých tempo sa postupom času stupňovalo. Do konca roka 2012 dosiahlo priemerné vystavenie dôchodkového fondu v sektore voči akciám a podielovým listom úroveň 6 %.

Významne sa zvýšila priemerná zostatková splatnosť a dĺžka dlhových cenných papierov

Medzi najvýznamnejšie zmeny, ktoré sa odohrali počas roka 2012 v portfóliách dôchodkových fondov patrila nárast priemernej doby splatnosti dlhových cenných papierov. Na úrovni sektora sa tento ukazovateľ postupne zvyšoval z jedného roka k 31.12.2011 na 2,5 roka ku koncu sledovaného obdobia, pričom výraznejší bol tento trend najmä v druhom polroku. Toto predlžovanie životnosti portfólia

dlhových cenných papierov bolo pomerne plošné. Okrem dôchodkových fondov jednej dôchodkovej správcovskej spoločnosti všetky dlhopisové, zmiešané a akciové dôchodkové fondy zaznamenali nárast rôzneho rozsahu, čím došlo aj k zvýšeniu rozptylu tohto parametra medzi dôchodkovými fondmi.

Graf 29 Priemerná zostatková splatnosť dlhových cenných papierov portfólií dôchodkových fondov

Zdroj: NBS.

Predlžovanie životnosti dlhových nástrojov v dôchodkových fondoch je zrejme reakciou dôchodkových správcovských spoločností na zrušenie povinnosti dopĺňať majetok dôchodkových fondov z vlastných zdrojov v prípade zápornej výkonnosti v sledovanom období pre akciové a zmiešané fondy. Pri dlhopisových dôchodkových fondoch táto povinnosť ostala zachovaná, ale definícia sledovaného obdobia sa podstatne predĺžila zo šiestich mesiacov na desať rokov. Takéto nové regulátorne nastavenie bolo teda motiváciou pre nákup dlhodobejších dlhových nástrojov s vyššou duráciou, ktorých reálna cena môže v čase viac kolísať, ale na druhej strane by mali ponúkať lepší dlhodobý výnos.

Objem aktív dôchodkových fondov, kde je protistranou vláda, alebo finančná inštitúcia zo štátu so zvýšeným kreditným rizikom⁶ sa príliš nemenil, čo znamenalo mierne klesajúci podiel v pomere k celkovému majetku ako na úrovni sektora tak aj väčšiny individuálnych dôchodkových fondov. Jednoznačne najväčšia časť tohto vystavenia bola nasmerovaná voči Slovinsku.

Investície v druhom pilieri dôchodkového sporenia boli aj počas roka 2012 výrazne orientované na domácu ekonomiku. V závere roka však došlo k zníženiu dovtedy stabilného 60 %-ného podielu slovenských aktív na úroveň tesne nad 50 %, čo bol dôsledok preskupenia časti majetku do akcií a podielových listov,

Zlepšila sa medziročná výkonnosť dôchodkových fondov

Určitým pozitívom roka 2012 v druhom pilieri dôchodkového sporenia bolo zlepšenie výkonnosti dôchodkových fondov v porovnaní s predošlými rokmi, aspoň pokiaľ ide o nominálne zhodnotenie. Priemerná medziročná výkonnosť akciových a zmiešaných dôchodkových fondov sa k 31.12.2012 nachádzala na úrovni troch percent, dlhopisové fondy nominálne zarobili 2,5 %. V roku 2011 dosiahla nominálna výkonnosť úroveň 1,5 % pri všetkých typoch dôchodkových fondov. Pri indexových dôchodkových fondoch ešte nebolo možné určiť medziročnú výkonnosť, keďže všetky vznikli až v priebehu apríla 2012. Ich výnos za obdobie od vzniku do 31.12.2012 dosiahol v priemere 5,2 %, pričom rozpätie medzi fondmi bolo pomerne široké od 2,6 % až do 15,6 %.

⁶ Na účely tejto analýzy boli do tejto skupiny krajín zaradené Cyprus, Grécko, Írsko, Maďarsko, Portugalsko, Slovinsko, Španielsko a Taliansko.

Tabuľka 3 Ročná výkonnosť dôchodkových fondov k decembru 2012

	Min	Vážený priemer	Max
Dlhopisové fondy	1,9 %	2,5 %	3,4 %
Zmiešané fondy	2,2 %	3,0 %	4,5 %
Akciové fondy	2,2 %	3,0 %	4,5 %

Zdroj: NBS.

Metodika je uvedená v časti Terminológia a skratky.

Nárast výkonnosti dôchodkových fondov sa podarilo dosiahnuť napriek tomu, že trhové úrokové sadzby sa v sledovanom období pohybovali smerom nadol. K zrýchleniu rastu aktuálnych hodnôt dôchodkových jednotiek prispelo predovšetkým kladné precenenie dlhových cenných papierov, pod čo sa podpísalo uvoľnenie napätia na európskych finančných trhoch. Rozhodujúcu úlohu tu zohrali práve slovenské štátne dlhopisy, ktorých cena sa zvyšovala prakticky počas celého roka 2012. Pozitívny vplyv na výnosy v dôchodkových fondoch mali aj akcie a podielové listy, hoci vzhľadom na ich podiel v portfóliách dôchodkových fondov (s výnimkou indexových) bol rozsah ich príspevku relatívne nevýznamný.

Súhrnný zisk dôchodkových správcovských spoločností dosiahol v sledovanom období hodnotu 5,5 mil. EUR. Oproti zisku 147 tisíc EUR z roku 2011 ide teda o výrazné zlepšenie. V kalendárnom roku 2012 tak došlo v sektore prvý krát k vytvoreniu väčšieho objemu kladného hospodárskeho výsledku.

Doplnkové dôchodkové sporenie

Pokračovalo preskupovanie účastníckej základne v prospech menších špecializovanejších doplnkových dôchodkových fondov

Rok 2012 priniesol nárast počtu účastníkov doplnkového dôchodkového sporenia o takmer

9 700, čo je okolo jedného percenta z ich celkového počtu. Oproti roku 2011 sa tempo rastu účastníckej základnej teda mierne spomalilo. Najviac účastníkov (+28,4 tisíc) pribudlo v menších príspevkových doplnkových dôchodkových fondoch so špecializovaným investičným zameraním. Došlo tým tak nielen k zachovaniu, ale aj akcelerácii trendu rastúceho záujmu o tieto fondy pozorovaného v posledných rokoch. Opačná situácia je vo veľkých príspevkových doplnkových dôchodkových fondoch s vyváženou štruktúrou, kde dlhodobejšie počet účastníkov klesá (-26,5 tisíc v roku 2012), tým že časť účastníkov prestupuje do menších príspevkových fondov, alebo po ukončení sporivej fázy do výplatných fondov. Výplatné doplnkové dôchodkové fondy zaznamenali prírastok takmer 8 tisíc účastníkov.

Objem spravovaného majetku sektora vzrástol najviac za posledné roky

Počas roka 2012 sa objem spravovaného majetku v treťom pilieri dôchodkového sporenia zvýšil o 127 mil. EUR (10,8 % v relatívnom vyjadrení), čo predstavovalo najvyšší nárast od roku 2007. Okrem nových príspevkov účastníkov k tomu výrazne prispela aj dobrá výkonnosť doplnkových dôchodkových fondov v sledovanom období. Tento nárast by bol ešte vyšší, nebyť toho, že časť účastníkov sa rozhodla opustiť tretí pilier dôchodkového sporenia, pričom im bola vyplatená ich nárokovateľná suma prostriedkov. Dňa 31.12.2012 spravoval sektor aktíva vo výške 1,3 mld. EUR.

Najdynamickejším segmentom sektora boli menšie doplnkové dôchodkové fondy so špecializovanými investičnými stratégiami. Trend rastu ich čistej hodnoty aktív sa ešte zrýchlil oproti minulosti a v percentuálnom vyjadrení dosiahol 37 %. Na konci roka 2012 bol podiel týchto doplnkových dôchodkových fondov 13 %, čiže o 2,5 p. b. viac ako na jeho začiatku. Ponuka doplnkových dôchodkových

fondov špecializovaného zamerania sa rozšírila v sledovanom období o jeden akciový fond.

V porovnaní s rokom 2011 v roku 2012 došlo k nárastu objemu spravovaných aktív aj vo veľkých doplnkových dôchodkových fondoch. V ich prípade je to však najmä zásluha zhodnotenia aktív v portfóliách, pretože nové príspevky by postačovali iba na pokrytie odlivu prostriedkov z dôvodu odchodu účastníkov, alebo prestupu do iných doplnkových dôchodkových fondov.

Opäť sa posilnila dominantná pozícia dlhopisov v štruktúre majetku; zvýšil sa aj objem akcií a podielových listov

Pri hodnotení vývoja hlavných agregátov aktív v sektorovom portfóliu tretieho piliera dôchodkového sporenia je možné konštatovať, že bol do veľkej miery zrkadlovým obrazom diania počas roka 2011. Okrem iného to znamená, že sa znovu posilnila pozícia dlhových cenných papierov ako ťažiskovej zložky v štruktúre majetku. Ich podiel sa zvýšil z 59 % na začiatku roka 2012 na 66 % k 31.12.2012.

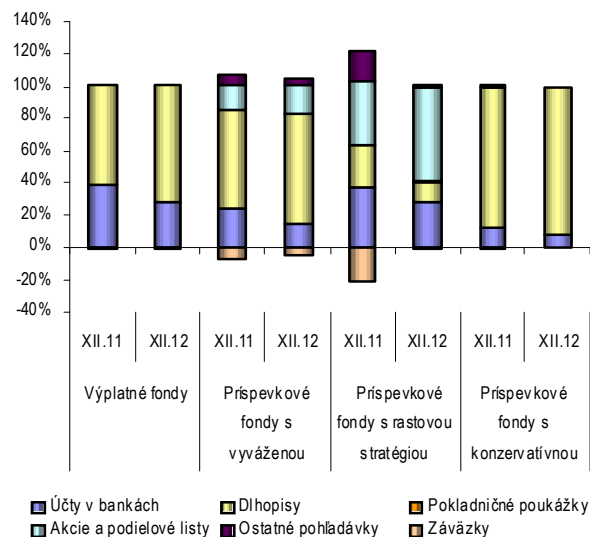
Na druhej strane, pokles nielen podielu, ale aj samotného objemu zaznamenali prostriedky uložené na vkladoch v bankách. V závere decembra 2012 malo túto podobu zhruba 16 % majetku doplnkových dôchodkových fondov, pričom v prvom štvrtroku sa toto zastúpenie pohybovalo ešte okolo štvrtiny aktív.

Podiel investícií do akcií a podielových fondov bol počas roka 2012 relatívne volatilný, v závislosti od toho, či dochádzalo k ich nákupu, alebo predajom, resp. v závislosti od vývoja ich trhovej hodnoty. V zásade však možno konštatovať, že váha týchto nástrojov v agregátnom portfóliu sektora v sledovanom období mierne vzrástla.

Trendy v preskupovaní hlavných tried aktív opísané pre celý sektor sa opakovali aj na úrovni jednotlivých typov doplnkových dôchodkových fondov. Nárast podielu akcií

a podielových listov sa odohral iba v príspevkových doplnkových dôchodkových fondoch s vyváženou a rastovou investičnou stratégiou. Výrazný bol najmä v prípade rastovo orientovaných doplnkových dôchodkových fondov, kde sa zastúpenie tejto zložky zvýšilo o polovicu a do konca roka 2012 dosiahlo už takmer 60 %.

Graf 30 Štruktúra majetku fondov podľa základných druhov investícií v jednotlivých typoch fondov podľa zamerania

Zdroj: NBS.

Zatriedenie fondov do jednotlivých skupín vychádza z investičnej stratégie jednotlivých fondov.

Tri doplnkové dôchodkové fondy, ktoré mali ešte na začiatku roka 2012 v majetku nezanedbateľný podiel aktív napojených na verejný a finančný sektor krajín so zvýšeným kreditným rizikom⁷ do konca roka úplne eliminovali tieto pozície.

⁷ Na účely tejto analýzy boli do tejto skupiny krajín zaradené Cyprus, Grécko, Írsko, Maďarsko, Portugalsko, Slovensko, Španielsko a Taliansko.

Kladné prečenenie dlhopisov a rast cien akcií zabezpečili pomerne vysokú priemernú výkonnosť doplnkových dôchodkových fondov

Priemerná výkonnosť doplnkových dôchodkových fondov za kalendárny rok 2012 bola 7,4 %, čo viac ako vykompenzovalo nominálne znehodnotenie predošlého roka okolo mínus troch percent. Pomerne vysoké nominálne zhodnotenie sa podarilo dosiahnuť najmä zásluhou kladného preceňovania dlhopisov vplyvom znižujúcich sa kreditných prirážok pri ich súčasne relatívne vyššej dĺžke. Veľká časť týchto ziskov pripadala na prečenenie slovenských štátnych dlhových cenných papierov. Doplnkové dôchodkové fondy, ktoré boli vystavené voči akciám benefitovali aj z rastúcich hodnôt akciových indexov.

Nárast aktuálnych hodnôt dôchodkových jednotiek v niektorých príspevkových doplnkových dôchodkových fondoch bol podporený aj faktorom odchodu určitej skupiny účastníkov z tretieho piliera dôchodkového sporenia. Účastníkovi, ktorý požiada o vyplatenie odstupného je totiž vyplatené odstupné v sume zodpovedajúcej 80 % aktuálnej hodnoty jeho osobného účtu ku dňu určenému v žiadosti a zvyšných 20 % ide z časti doplnkovej správcovskej spoločnosti ako odplata za odstupné a časť je zaúčtovaná ako kladný výnos doplnkového dôchodkového fondu, z ktorého bolo účastníkovi vyplatené odstupné.

Výkonnosť jednotlivých doplnkových dôchodkových fondov bola výrazne rôznorodá a siahala od minima 0,4 % po maximum 19,4 %.

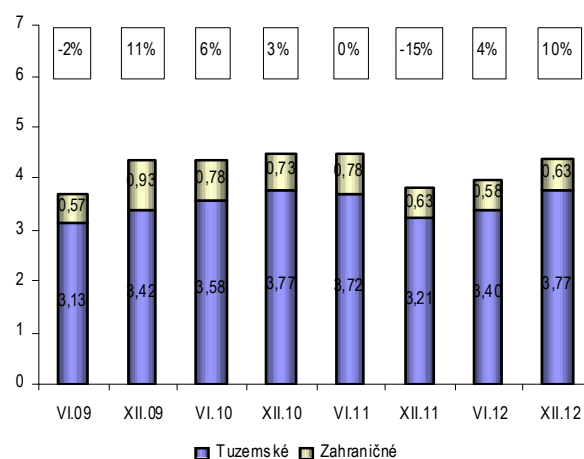
Doplnkové dôchodkové spoločnosti dosiahli v súčte za rok 2012 rekordný zisk v doterajšej histórii fungovania systému. Kladný hospodársky výsledok vo výške 8,4 mil. EUR predstavoval medziročný nárast o takmer polovicu. Ziskovosť v sektore stúpila najmä zásluhou nárastu výnosov z odplát a provízií o 20 %. Osobitne významný vplyv mali v tomto

prípade výnosy za zhodnotenie majetku v doplnkovom dôchodkovom fonde, ktoré sa zvýšili viac ako šesťnásobne. Zároveň doplnkové dôchodkové spoločnosti vynaložili na prevádzku o niečo menší objem prostriedkov ako v roku 2011.

Kolektívne investovanie

Objem spravovaných aktív sa vrátil na úroveň pred redemáciami zo záveru roka 2011

Graf 31 Čistá hodnota aktív podielových fondov predávaných v SR

Zdroj: NBS, SASS.

Údaje sú v mld. EUR.

Čísla v štvorčeku nad stĺpcami vyjadrujú percentuálnu zmenu súčtu objemu tuzemských aj zahraničných fondov za príslušný polrok.

Situácia v sektore kolektívneho investovania na Slovensku v roku 2012 bola vo viacerých smeroch pozitívnejšia ako v predošlom období. Predovšetkým došlo k zásadnému obratu vo vývoji objemu spravovaných aktív. Kým druhá polovica roka 2011 bola poznačená výrazným odlivom prostriedkov z podielových fondov, v roku 2012 objem aktív opäť dynamicky rástol. V súčte za tuzemské podielové fondy a zahraničné subjekty kolektívneho investovania predávané v SR sa čistá hodnota

spravovaných aktív počas sledovaného obdobia zvýšila o 558 mil. EUR, čo predstavovalo takmer 15 %-ný relatívny nárast. Veľkosť sektora sa tým v podstate do konca decembra 2012 vrátila na úroveň pred vlnou redemácií z roku 2011.

Uvedený prírastok prakticky v plnom rozsahu pripadal na tuzemské podielové fondy. Medziročná zmena objemu aktív v zahraničných subjektoch kolektívneho investovania bola blízka nule. Z hľadiska časového priebehu sa v prvom štvrtroku ešte objem aktív príliš nemenil až následne od druhého štvrtroka začal narastať so zrýchľujúcim tempom. Zhruba štyri pätiny nárastu objemu aktív vyplývalo z kladných čistých predajov podielových listov, ale pozitívny vplyv malo aj zhodnotenie aktív.

Celkový počet podielových fondov v ponuke tuzemských správcovsých spoločností bol 81 ku konci decembra 2012, teda o jeden menej ako rok predtým. Pokles počtu štandardných podielových fondov bol vykompenzovaný nárastom v skupine špeciálnych podielových fondov.

Tuzemské štandardné podielové fondy zaznamenali úbytok aktív vplyvom negatívnych čistých predajov

Jedna z najvýznamnejších udalostí, ktorá zmenila dovedty charakteristickú črtu slovenského sektora kolektívneho investovania v podobe dominantného postavenia peňažných podielových fondov, sa odohrala ešte na prelome rokov 2011 a 2012. Touto udalosťou bolo preradenie väčšiny tuzemských podielových fondov peňažného trhu prevažne do novej kategórie podielových fondov krátkodobých investícií, resp. v menšej miere do kategórie dlhopisových podielových fondov. Z trinástich tuzemských podielových fondov peňažného trhu, ktoré sa dlhodobo v sektore vyskytovali, a tvorili kosru sektora, zostali počas roka 2012 už len dva podielové fondy.

V januári 2012 tak objem aktív v podielových fondoch peňažného trhu dosahoval necelých 300 mil. EUR, teda zhruba o miliardu menej ako na konci predošlého roka. Týmto jednorazovým skokom sa však pokles objemu aktív v kategórii peňažných fondov neskončil. V priebehu celého sledovaného obdobia dochádzalo k postupnému vyberaniu prostriedkov z týchto podielových fondov zo strany domácností, čo predstavovalo pokračovanie trendu, ktorý začal v polovici roka 2010. Do konca roka 2012 ostalo v podielových fondoch peňažného trhu iba 150 mil. EUR.

Do pozície kategórie s najväčšou čistou hodnotou aktív v rámci tuzemského segmentu sa dostala novovzniknutá kategória podielových fondov krátkodobých investícií. Aj v ich prípade však odpredaje podielových listov domácnosťami počas roka 2012 mierne prevyšovali tempo vydávania nových podielov, čo spôsobovalo určitý úbytok objemu aktív tejto kategórie.

Najväčší absolútny (+50 mil. EUR) aj relatívny (11,4 %) prírastok čistej hodnoty aktív spomedzi tuzemských štandardných podielových fondov zaznamenala kategória dlhopisových fondov. Dlhopisové podielové fondy boli zároveň jedinou skupinou štandardných podielových fondov s kladnými čistými predajmi v roku 2012. Ešte zásadnejším faktorom za nárastom čistej hodnoty aktív týchto podielových fondov bolo pomerne signifikantné zhodnotenie ich investícií.

Podobná situácia z pohľadu vývoja čistej hodnoty aktív bola v akciových a zmiešaných podielových fondoch. Obidve kategórie síce vykázali mierne zápornú čistú predajnosť podielových listov, ale pozitívna výkonnosť týchto podielových fondov prispela k tomu, že objem aktív v nich vzrástol o 10,6 % (akciové) resp. 3,3 % (zmiešané).

V tuzemských fondoch už piaty rok po sebe pokračoval negatívny trend redemácií podielových listov. Výrazne sa znížil aj objem

aktív nachádzajúcich sa v kategórii iných podielových fondov, ktoré tiež z dlhodobého hľadiska vykazujú znižujúci sa trhovú podiel.

Mohutný prírvek prostriedkov do úzkeho okruhu špeciálnych podielových fondov

Celková zmena čistej hodnoty majetku za všetky tuzemské štandardné podielové fondy rozčlenené do vyššie uvedených kategórií bola v roku 2012 záporná v rozsahu 263 mil. EUR. Nárast objemu aktív v tuzemskom segmente sektora sa však zrealizoval zásluhou mimoriadne dynamického rozvoja špeciálnych podielových fondov. V najväčšej miere to platí pre kategóriu verejných špeciálnych podielových fondov cenných papierov, kam v sledovanom období prítiekli prostriedky vo výške viac ako pol miliardy EUR, čo bol takmer päťnásobok oproti objemu aktív z konca roka 2011. Investormi boli predovšetkým domácnosti a v menšej miere ne finančné spoločnosti.

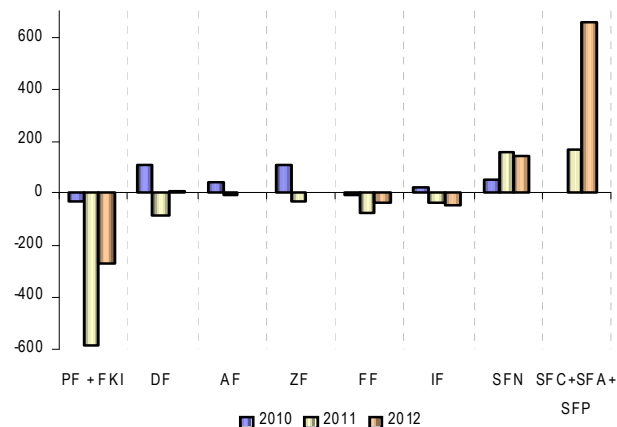
Verejné špeciálne podielové fondy nehnuteľností boli kategóriou s druhým najvyšším absolútnym medziročným prírastkom čistej hodnoty aktív na úrovni 156 mil. EUR. Išlo o nárast porovnateľný s rokom 2011, ktorý odštartoval trend značného záujmu domácností o tento typ investície.

Poslednou kategóriou v rámci verejných špeciálnych podielových fondov sú tie so zameraním na alternatívne investície. Prvé dva podielové fondy spadajúce do tejto kategórie vznikli až v marci 2012 a hneď po začatí ich predaja nadobudli dominantnú časť z 19 mil. EUR prostriedkov, ktoré sa v nich nachádzali ku koncu decembra sledovaného obdobia.

Významným spôsobom k celkovému nárastu tuzemského segmentu kolektívneho investovania prispeli špeciálne podielové fondy profesionálnych investorov, ktorých podielové listy môžu nakupovať iba „kvalifikované“ fyzické a právnické osoby spĺňajúce podmienky vymedzené zákonom o kolektívnom

investovaní. Nárast čistej hodnoty aktív v ich prípade činil 125 mil. EUR.

Graf 32 Čisté predaje tuzemských podielových fondov podľa kategórií

Zdroj: NBS, SASS.

Údaje v mil. EUR.

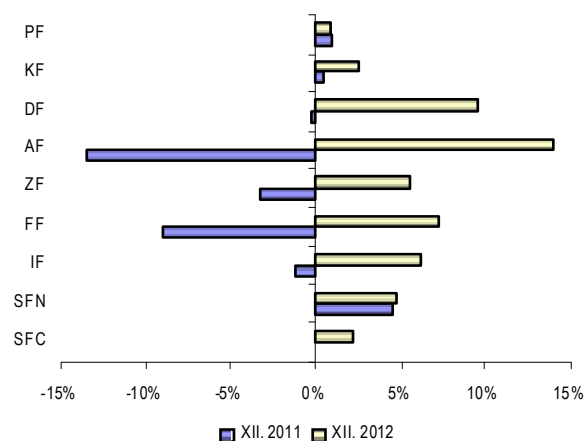
FKI = fondy krátkodobých investícií, PF = podielové fondy peňažného trhu, DF = dlhopisové fondy, AF = akciové fondy, ZF = zmiešané fondy, FF = fondy fondov, IF = iné fondy, SFN = verejné špeciálne fondy nehnuteľností, SFC = verejné špeciálne fondy cenných papierov, SFA = verejné špeciálne fondy alternatívnych investícií, SFP = špeciálne fondy profesionálnych investorov.

Pri komplexnom náhľade na vývoj v tuzemskom segmente kolektívneho investovania počas roka 2012 sa ako základná črta ukazuje odklon od štandardných podielových fondov k špeciálnym podielovým fondom. Štandardné podielové fondy zaznamenávali tak ako v roku 2011 prevažne záporné čisté predaje, aj keď vo výrazne menšom rozsahu. Naopak v špeciálnych podielových fondoch dochádzalo k výraznému nárastu investovaných prostriedkov. Na začiatku roka 2012 reprezentovali špeciálne podielové fondy 17 % tuzemského sektora v pohľadu spravovaných aktív, do konca sledovaného obdobia však tento podiel vzrástol na 36 %.

Všetky kategórie podielových fondov dosiahli kladné nominálne zhodnotenie

Vývoj na finančných trhoch hlavne v druhej polovici roka 2012 priaznivo vplýval na zhodnocovanie aktív podielových fondov. Kladnú nominálnu výkonnosť si pripísali všetky kategórie fondov, čo bolo v protiklade s predošlým rokom, keď väčšina podielových fondov skončila v strate. Najviac počas roka 2012 zarobili investori do akciových podielových fondov, ktorých podiely sa v priemere zhodnotili o 14 %. Neobvykle vysoký pre danú kategóriu bol takmer 10 %-ný výnos dlhopisových podielových fondov. Medziročná výkonnosť zmiešaných podielových fondov, iných podielových fondov, fondov fondov a špeciálnych podielových fondov nehnuteľností sa pohybovala medzi 5 % až 7 %. Od jedného do troch percent siahali priemerné výnosy podielových fondov orientovaných na peňažné investície.

Graf 33 Porovnanie priemerných ročných výkonností podielových fondov podľa jednotlivých kategórií

Zdroj: NBS, SASS.

FKI = fondy krátkodobých investícií, PF = podielové fondy peňažného trhu, DF = dlhopisové fondy, AF = akciové fondy, ZF = zmiešané fondy, FF = fondy fondov, IF = iné fondy, SFN = verejné špeciálne fondy nehnuteľností, SFC = verejné špeciálne fondy cenných papierov.

Hospodársky výsledok tuzemských správcovských spoločností za rok 2012 bol v súčte rádovo porovnateľný s predošlým rokom. Celkový objem vytvoreného zisku v sektore vzrástol o 6 % na úroveň 8,4 mil. EUR. Mierny pokles výnosov z poplatkov a provízií, pravdepodobne hlavne z dôvodu medziročne nižšieho priemerného stavu čistej hodnoty spravovaných aktív bol na druhej strane vykompenzovaný nižšími nákladmi vynaloženými na poplatky a provízie. Pod zlepšenú ziskovosť na úrovni sektora sa tak v podstate podpísalo zníženie prevádzkových nákladov o 4 %.

3. ANALYTICKÉ DÁTA (TABULKOVÁ ČASŤ)

1 Banky a pobočky zahraničných bánk

1.1 Štruktúra aktív a pasív bánk a pobočiek zahraničných bánk (objemové údaje v tis. EUR)

	Objem spolu (31.12.2012)	Podiel cudzej meny	Medziročná zmena	Podiel na bilančnej sume	CR3	CR5	HHI
A K T Í V A C E L K O M (brutto)	61 065 531	2%	4%	100%	55%	71%	1 254
ÚVERY KLIENTOM CELKOM	37 448 712	1%	3%	61%	55%	73%	1 251
Úvery retailu	18 656 496	0%	8%	31%	63%	83%	1 643
z toho: Úvery domácnostiam	17 725 364	0%	8%	29%	64%	84%	1 666
Úvery podnikom	15 308 360	1%	-1%	25%	51%	72%	1 207
Úvery finančným spoločnostiam okrem bánk	917 284	0%	-13%	2%	58%	73%	1 493
Úvery verejnej správe	1 017 207	0%	-5%	2%	78%	93%	2 660
Úvery nerezidentom	1 549 365	19%	4%	3%	69%	80%	2 123
OPERÁCIE NA MEDZIBANKOVOM TRHU CELKOM	5 952 704	NA	20%	10%	49%	60%	1 121
z toho: Operácie s NBS a zahr. emisnými bankami	209 497	NA	-68%	0%	53%	73%	1 275
CENNÉ PAPIERE A DERIVÁTY CELKOM	14 221 560	NA	-2%	23%	60%	81%	1 513
Cenné papiere emitované rezidentmi	12 424 115	NA	4%	20%	65%	83%	1 676
Dlhopisy štátne	11 396 419	NA	4%	19%	67%	84%	1 747
Dlhopisy podnikov	133 646	NA	-4%	0%	91%	100%	2 863
Dlhopisy bánk	384 330	NA	0%	1%	61%	80%	1 567
Ostatné dlhové cenné papiere	12 616	NA	#DIV/0!	0%	100%	100%	318 841
Majetkové cenné papiere	497 104	NA	7%	1%	75%	97%	2 224
Cenné papiere emitované nerezidentmi	1 424 811	NA	-34%	2%	72%	90%	2 357
Dlhové cenné papiere	1 319 525	11%	-36%	2%	70%	90%	2 314
z toho: emitované bankami	326 136	33%	35%	1%	84%	96%	2 849
z toho: emitované verejnou správou	733 106	0%	-52%	1%	74%	91%	3 023
z toho: ostatní emitenti	260 283	15%	-13%	0%	89%	100%	4 076
Majetkové cenné papiere	105 286	NA	33%	0%	98%	99%	4 593
z toho: emitované bankami	366	NA	510%	0%	100%	100%	8 183
z toho: ostatní emitenti	104 920	NA	33%	0%	98%	100%	4 625
Deriváty - kladná reálna hodnota	372 634	0%	-22%	1%	63%	87%	1 742
P A S Í V A C E L K O M	57 990 996	3%	4%	100%	55%	71%	1 246
VKLADY A PRIJATÉ ÚVERY OD KLIENTOV CELKOM	41 621 333	0%	4%	72%	55%	71%	1 242
z toho: vklady garantované Fondom ochrany vkladov	27 686 872	3%	6%	48%	56%	73%	1 371
Vklady a prijaté úvery od retailu	26 050 630	3%	3%	45%	55%	71%	1 350
Vklady a prijaté úvery od domácností	24 551 528	3%	4%	42%	54%	71%	1 339
Vklady a prijaté úvery od podnikov	8 998 213	5%	-2%	16%	56%	77%	1 481
Vklady a prijaté úvery od fin. spoloč. okrem bánk	3 555 667	4%	14%	6%	62%	89%	1 690
Vklady a prijaté úvery od verejnej správy	1 413 955	5%	60%	2%	82%	91%	2 601
Vklady a prijaté úvery od nerezidentov	1 602 868	10%	-6%	3%	58%	76%	1 412
ZDROJE OD BÁNK CELKOM	3 855 209	3%	-12%	7%	58%	73%	1 863
Zdroje od NBS a zahraničných emisných bánk	1 990 289	0%	36%	3%	71%	84%	2 526
Zdroje od nerezidentských bánk	1 545 468	6%	-42%	3%	61%	73%	1 576
EMITOVANÉ CENNÉ PAPIERE CELKOM	4 430 489	4%	4%	8%	77%	90%	2 433
Hypotekárne záložné listy	3 524 149	4%	5%	6%	80%	92%	2 887
Zmenky	172 254	7%	9%	0%	93%	99%	3 865
Ostatné emitované cenné papiere	279 221	1%	35%	0%	98%	101%	5 305
Deriváty - záporná reálna hodnota	454 865	0%	-16%	1%	62%	89%	1 751
Rizikovo vážené aktíva bankovej knihy**	27 725 789		-6%	48%	55%	74%	1 327
Rizikovo vážené aktíva obchodnej knihy**	683 840		-12%	1%	65%	91%	1 926
Iné rizikovo vážené aktíva**	3 193 841		2%	6%	59%	78%	1 444
Vlastné zdroje	5 054 704		13%	9%	58%	75%	1 395

Do výpočtu CR 3, CR 5 a HHI vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.

Aktíva sú vyjadrené v hrubej (brutto) hodnote; rovnosť s pasívami sa dosiahne odrátaním hodnoty odpisov a opravných položiek.

1.2 Výnosy a náklady bánk a pobočiek zahraničných bánk (hodnoty nákladov a výnosov v tis. EUR)

	Hodnota (k 31.12.2012)	Hodnota (k 31.12.2011)	CR3	CR5	HHI
(a) PREVÁDZ. NÁKLADY CELKOM (b + e + f)	1 079 591	1 140 984	53%	71%	1 213
(b) Administratívne náklady (c + d)	920 127	990 124	53%	70%	1 188
(c) Nakupované výkony	436 253	474 867	49%	67%	1 132
(d) Personálne náklady	483 874	515 257	56%	72%	1 267
(e) Odpisy hmotného a nehmotného majetku	130 504	133 577	62%	76%	1 574
(f) Dane a poplatky	28 960	17 283	82%	89%	3 054
(g) HRUBÝ PRÍJEM (h + i)	1 835 579	2 302 153	62%	76%	1 490
(h) Čistý úrokový príjem (j - i)	1 614 280	1 807 280	60%	78%	1 470
(i) Úrokové náklady	663 091	714 796	47%	62%	1 057
(j) Úrokové výnosy	2 277 371	2 522 076	56%	73%	1 316
(k) z toho: Úrokové výnosy z CP	478 505	555 159	58%	81%	1 556
(l) Čistý neúrokový príjem (m + n + o + p)	221 299	494 873	85%	97%	3 175
(m) Výnosy z akcií a podielov	33 743	82 665	87%	100%	3 074
(n) Čistý príjem z poplatkov	418 046	461 309	64%	80%	1 602
(o) Čistý príjem z obchodovania	33 655	-101 053			
(p) Iné čisté prevádzkové príjmy	-264 145	51 952			
(q) ČISTÝ PRÍJEM (g - a)	755 988	1 161 169	73%	88%	2 095
(r) Čistá tvorba OP. a čistý príjem z odpis. pohľ.	132 327	339 452			
(s) Čistá tvorba rezerv	39 833	-3 094			
(t) ČISTÝ ZISK PRED ZDANENÍM (q - r - s)	583 828	824 811	69%	90%	2 568
(u) Mimoriadny zisk	0	0			
(v) Daň z príjmu	124 360	150 566	69%	88%	2 364
(w) ČISTÝ ZISK PO ZDANENÍ (t + u - v)	459 468	674 245	69%	90%	2 635

Do výpočtu CR 3, CR 5 a HHI vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.
Pri rovnakej hodnote podielu všetkých inštitúcií by pri počte 26 inštitúcií bola hodnota HHI 385.

1.3 Ukazovatele ziskovosti bánk a pobočiek zahraničných bánk a ich rozdelenie v bankovom sektore

	Priemer vážený menovateľom (31.12.2012)	Priemer vážený menovateľom (31.12.2011)	Priemer vážený objemom aktív	Minimum	Dolný kvartil	Medián	Horný kvartil	Maximum
ROA	0,79%	1,21%	0,80%	-117,06%	-0,44% (7%)	0,42% (12%)	1,00% (24%)	1,87% (56%)
ROE (bez pobočiek)	9,09%	14,19%	9,46%	-30,80%	1,11% (10%)	6,73% (8%)	12,34% (36%)	19,78% (40%)
Ukazovateľ prevádzkovej efektivity (cost-to-income ratio)	58,81%	49,56%	59,17%	-3471,43%	45,85% (9%)	68,68% (61%)	87,85% (16%)	194,36% (15%)
Relatívny význam úrokových príjmov	87,94%	78,50%	88,87%	-3,79%	63,77% (3%)	82,39% (26%)	99,08% (28%)	136,62% (42%)
Čisté úrokové rozpätie	2,74%	3,02%	2,77%	-0,82%	1,44% (4%)	1,93% (16%)	2,64% (16%)	9,52% (64%)
retail	4,88%	5,28%	4,95%	-1,88%	2,48% (11%)	3,54% (20%)	6,23% (58%)	208,52% (8%)
podniky	3,20%	3,33%	3,16%	0,00%	2,02% (23%)	3,09% (21%)	3,42% (42%)	11,76% (13%)
finančné spoločnosti	2,74%	2,95%	3,88%	0,00%	1,49% (22%)	2,50% (40%)	3,87% (12%)	31,92% (19%)

banky vrát. NBS a pokl. poukázok	0,02%	-0,23%	0,29%	-5,99%	-0,83% (26%)	-0,28% (17%)	0,62% (7%)	4,83% (48%)
Čistá úroková marža	2,72%	3,16%	2,73%	-0,13%	1,29% (4%)	1,87% (13%)	2,73% (36%)	10,09% (47%)

Čísla v zátvorkách pod hodnotami kvartilov vyjadrujú podiel bánk (meraný objemom čistých aktív), u ktorých je hodnota príslušného ukazovateľa medzi hodnotou daného kvartilu a predchádzajúceho kvartilu.

1.4 Ukazovatele rizík a primeranosti vlastných zdrojov bánk a pobočiek zahraničných bánk a ich rozdelenie v bankovom sektore

	Priemer vážený menovateľom (31.12.2012)	Priemer vážený menovateľom (31.12.2011)	Priemer vážený objemom aktív	Minimum	Dolný kvartil	Medián	Horný kvartil	Maximum	Počet prekro- čení
KREDITNÉ RIZIKO									
Podiel zlyhaných úverov na celkovom objeme úverov klientom	5,36%	5,75%	5,29%	0,00%	0,56% (3%)	4,35% (28%)	7,45% (59%)	26,51% (10%)	
Retail (podiel na úveroch retailu)	4,33%	4,85%	6,02%	0,00%	1,49% (3%)	3,81% (34%)	8,38% (53%)	100,00% (10%)	
Podniky (podiel na úveroch podnikom)	7,63%	7,97%	7,70%	0,00%	0,00% (3%)	4,30% (27%)	9,57% (39%)	33,75% (31%)	
Fin. spoločnosti (podiel na úveroch fin. spol.)	1,44%	0,44%	2,32%	0,00%	0,00% (60%)	0,00% (0%)	0,00% (0%)	38,19% (33%)	
Podiel opravných položiek na objeme zlyhaných úverov klientom	76,03%	72,40%	84,76%	34,15%	60,83% (25%)	84,18% (41%)	104,75% (27%)	556,16% (6%)	
Veľká majetková angažovanosť (vážená) / vlastné zdroje (bez pobočiek)	121,57%	130,24%	130,44%	0,00%	12,71% (6%)	137,18% (55%)	278,83% (15%)	674,36% (16%)	
Veľká majetková angažovanosť v rámci skupín (počet prekročení limitu)									13
Podiel nárokovateľ. hodnoty zabezpečení na celkovom objeme zlyhaných úverov klientom	45,14%	45,87%	48,63%	0,00%	10,56% (4%)	46,31% (22%)	56,55% (52%)	82,26% (19%)	
DEVÍZOVÉ RIZIKO									
Devízová otvorená súvahová pozícia/ vlastné zdroje (bez pobočiek)	-12,26%	-14,37%	-13,32%	-75,88%	-3,93% (47%)	-0,25% (25%)	0,00% (2%)	87,35% (18%)	
Devízová otvorená podsúv. pozícia/ vlastné zdroje (bez pobočiek)	12,09%	14,68%	13,33%	-83,97%	0,00% (15%)	1,51% (1%)	4,48% (12%)	82,61% (65%)	
Celková otvorená devízová pozícia/ vlastné zdroje (bez pobočiek)	-0,17%	0,30%	0,00%	-50,33%	-0,80% (31%)	0,00% (3%)	3,69% (25%)	90,14% (34%)	
Celková otvorená devízová pozícia/ vlastné zdroje (vrátane pobočiek)	-0,60%	-0,84%							
ÚROKOVÉ RIZIKO									
Zmena ekonomickej hodnoty obchodnej knihy bez úrokových derivátov / VZ (bez pobočiek)*	0,20%	0,11%	0,19%	-0,75%	0,00% (15%)	0,01% (0%)	0,12% (45%)	3,93% (32%)	
Zmena ekonomickej hodnoty obchodnej knihy vrátane úrokových derivátov / VZ (bez pobočiek)*	0,45%	0,17%	0,44%	-0,42%	0,00% (33%)	0,03% (0%)	0,82% (40%)	3,93% (20%)	
Zmena ekonomickej hodnoty celej bilancie bez úrokových derivátov / VZ (bez pobočiek)*	11,57%	11,12%	11,12%	0,03%	5,88% (11%)	7,62% (22%)	15,82% (28%)	62,24% (31%)	
Zmena ekonomickej hodnoty celej bilancie vrátane úrokových derivátov / VZ (bez pobočiek)*	12,11%	11,13%	11,59%	0,03%	7,10% (20%)	8,70% (14%)	16,12% (28%)	62,24% (31%)	
Celková otvorená úroková pozícia do 1 mesiaca /vlastné zdroje (bez pobočiek)	-72,48%	-72,26%	-77,06%	-493,53%	-173,25% (19%)	-91,66% (11%)	-4,00% (42%)	193,45% (21%)	
Celková otvorená úroková pozícia do 1 roka / vlastné zdroje (bez pobočiek)	-85,01%	-69,44%	-88,48%	-314,24%	-156,71% (19%)	-66,85% (31%)	-11,73% (18%)	73,44% (25%)	

Celková otvorená úroková pozícia do 5 rokov / vlastné zdroje (bez pobočiek)	37,55%	-10,14%	32,92%	-1066,09%	-44,86% (10%)	8,68% (33%)	75,44% (25%)	224,68% (25%)	
RIZIKO LIKVIDITY									
Ukazovateľ likvidných aktív v zmysle § 13 Opatrenia NBS č. 18/2008 v znení neskorších predpisov	151,36%	137,34%	164,12%	105,91%	137,68% (39%)	238,56% (50%)	334,87% (7%)	489,37% (5%)	0
Podiel okamžite likvidných aktív na vysoko volatilných zdrojoch	11,83%	8,07%	2244,70%	0,05%	4,06% (17%)	8,38% (32%)	40,74% (45%)	61033,33% (5%)	
Podiel likvidných aktív (vrátane kolaterálov z obr. REPO obchodov) na volatilných zdrojoch	26,59%	23,04%	28,34%	-2,01%	4,59% (7%)	14,13% (15%)	38,82% (56%)	171,12% (22%)	
Ukazovateľ stálych a nelikvidných aktív (bez pobočiek)	36,94%	39,64%	38,50%	2,75%	25,90% (18%)	35,80% (16%)	40,59% (28%)	78,82% (30%)	
Podiel úverov na vkladoch a emitovaných cenných papierov	82,13%	83,04%	91,78%	0,00%	54,62% (4%)	79,24% (47%)	88,60% (33%)	1007,90% (16%)	
Celková pozícia likvidity aktuálna do 7 dní /aktíva	-43,85%	-45,59%	-43,85%	-89,88%	-35,94% (75%)	-1,12% (15%)	2,06% (7%)	58,51% (3%)	
Celková pozícia likvidity odhadovaná do 7 dní /aktíva	3,15%	-5,61%	3,15%	-45,82%	-3,94% (43%)	1,38% (15%)	16,95% (18%)	126,85% (24%)	
Celková pozícia likvidity aktuálna do 3 mesiacov /aktíva	-49,98%	-53,42%	-49,98%	-74,48%	-45,36% (75%)	-14,96% (17%)	2,99% (4%)	55,30% (4%)	
Celková pozícia likvidity odhadovaná do 3 mesiacov /aktíva	-13,73%	-23,60%	-13,73%	-103,91%	-19,17% (43%)	-5,83% (21%)	3,97% (12%)	55,30% (23%)	
PRIMERANOSŤ VLASTNÝCH ZDROJOV									
Primeranosť vlastných zdrojov (bez pobočiek)	15,99%	13,41%	16,08%	12,16%	12,96% (15%)	14,43% (17%)	16,20% (38%)	47,43% (23%)	0
Ukazovateľ Tier I ratio (bez pobočiek)	14,79%	12,39%	14,55%	10,31%	12,46% (15%)	13,52% (14%)	15,55% (41%)	47,07% (23%)	
Podiel Tier I na vlastných zdrojoch (bez pobočiek)	92,47%	92,39%	92,02%	66,96%	89,99% (27%)	97,54% (10%)	99,07% (24%)	101,25% (31%)	
Podiel vlastných zdrojov na bilančnej sume (bez pobočiek)	9,42%	8,67%	9,42%	5,86%	8,06% (16%)	9,08% (12%)	9,28% (37%)	57,18% (27%)	
Podiel možnej straty na vlastných zdrojoch pri dosiahnutí PVZ 8% (bez pobočiek)	49,98%	40,34%	48,01%	34,23%	38,28% (15%)	44,54% (17%)	50,61% (38%)	83,13% (23%)	

* Zmena ekonomickej hodnoty je odhadnutá na základe údajov o zmluvných zostatkových dobách do najbližšieho preceňovania úrokových sadzieb, resp. splatnosti za predpokladu paralelného nárastu úrokových sadzieb o 1 p. b.
Čísla v zátvorkách pod hodnotami kvartilov vyjadrujú podiel bánk (meraný objemom čistých aktív), u ktorých je hodnota príslušného ukazovateľa medzi hodnotou daného kvartilu a predchádzajúceho kvartilu

2 Poist'ovne

2.1 Čistý zisk a ukazovatele ziskovosti poisťovní (údaje o zisku v tis. EUR)

	Hodnota k 31.12.2012	Hodnota k 31.12.2011	Medziročná zmena	Podiel na celkovom technickom poistnom
Čistý zisk celkom	155 254	192 884	19,5%	7,6%
ROA	2,3%	3,0%	0,7%	
ROE	10,8%	14,6%	3,8%	

2.2 Technické poistné (objemové údaje v tis. EUR)

	Hodnota k 31.12.2012	Hodnota k 31.12.2011	Medziročná zmena	Podiel na celk. technickom poistnom	C3	HHI 30.6.2012	HHI 30.6.2011
Celkom	2 037 035	2 039 963	-0,1%	100,0%	61,7%	1 662	1 511
Životné poistenie	1 112 249	1 093 588	1,7%	54,6%	54,3%	1 333	1 354
Poistenie na dožitie, zmieš. poistenie a kapit. živ. poistenie okrem unit-linked	558 436	572 373	-2,4%	27,4%	71,7%	2 043	2 012
Unit-Linked	359 397	338 129	6,3%	17,6%	40,0%	991	1 139
Pripoistenie	145 511	136 700	6,4%	7,1%	59,4%	1 590	1 612
Ostatné	48 905	46 386	5,4%	2,4%	50,5%	1 416	1 538
Neživotné poistenie	924 786	946 375	-2,3%	45,4%	74,7%	2 323	2 324
Poistenie zodp. za škodu spôsobenú prevádzkou mot. vozidla	275 701	286 277	-3,7%	13,5%	76,3%	2 437	2 382
Poistenie škôd na pozemných dopravných prostriedkoch	250 865	265 592	-5,5%	12,3%	76,7%	2 377	2 327
Poistenie majetku	228 743	231 566	-1,2%	11,2%	80,8%	3 028	3 061
Ostatné	169 477	162 940	4,0%	8,3%	66,7%	2 032	2 004

Do výpočtu CR 3 a HHI vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.
Pri rovnakej hodnote podielu všetkých inštitúcií by pri počte 25 inštitúcií bola hodnota HHI 400.

2.3 Technické poistné postúpené zaist'ovateľom (objemové údaje v tis. EUR)

	Hodnota k 31.12.2012	Hodnota k 31.12.2011	Medziročná zmena	Podiel na celkovom technickom poistnom
Celkom	294 032	294 337	-0,1%	14,4%
Životné poistenie	18 882	19 414	-2,7%	1,7%
Neživotné poistenie	275 150	274 923	0,1%	29,8%

2.4 Škodovosť v neživotnom poistení

	Hodnota k 31.12.2012	Hodnota k 31.12.2011
Celkom	46,8%	48,4%
Poistenie zodp. za škodu spôsobenú prevádzkou mot. vozidla	51,7%	54,5%
Poistenie škôd na pozemných dopravných prostriedkoch	65,6%	65,7%
Poistenie majetku	30,1%	31,4%
Ostatné	33,2%	33,1%

2.5 Technické náklady na poistné plnenia (objemové údaje v tis. EUR)

	Hodnota k 31.12.2012	Hodnota k 31.12.2011	Medziročná zmena	Podiel na celk. technickom poistnom	CR3	HHI 30.6.2012	HHI 30.6.2011
Celkom	1 176 498	1 176 530	0,0%	57,8%	60,7%	1 572	1 772
Životné poistenie	724 940	658 902	10,0%	65,2%	60,7%	1 600	1 528
Poistenie na dožitie, zmieš. poistenie a kapit. živ. poistenie okrem unit-linked	531 926	521 005	2,1%	95,3%	67,8%	1 889	1 835
Unit-Linked	129 677	82 990	56,3%	36,1%	69,4%	1 863	2 196
Pripoistenie	37 255	31 879	16,9%	25,6%	60,6%	1 968	2 171
Ostatné	26 083	23 026	13,3%	53,3%	80,7%	4 464	4 801
Neživotné poistenie	451 558	517 627	-12,8%	48,8%	74,2%	2 255	2 405
Poistenie zodp. za škodu spôsobenú prevádzkou mot. vozidla	146 797	162 219	-9,5%	53,2%	75,6%	2 532	2 580

Poistenie škôd na pozemných dopravných prostriedkoch	171 861	183 692	-6,4%	68,5%	75,9%	2 349	2 268
Poistenie majetku	83 219	106 718	-22,0%	36,4%	80,9%	2 406	2 752
Ostatné	49 681	64 998	-23,6%	29,3%	69,9%	2 668	2 927

Do výpočtu CR 3 a HHI vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.
Pri rovnakej hodnote podielu všetkých inštitúcií by pri počte 25 inštitúcií bola hodnota HHI 400.

2.6 Štruktúra technických rezerv poisťovní (objemové údaje v tis. EUR)

	Hodnota k 31.12.2012	Hodnota k 31.12.2011	Medziročná zmena	Podiel na celkových rezervách
Celkom	4 862 395	4 640 915	4,8%	100,0%
Životné poistenie	2 854 859	2 753 995	3,7%	58,7%
Rezerva na krytie záväzkov z finančného umiestnenia v mene poistených	1 028 355	880 888	16,7%	21,1%
Neživotné poistenie	979 181	1 006 032	-2,7%	20,1%

2.7 Umiestnenie technických rezerv poisťovní okrem rezervy na krytie záväzkov z finančného umiestnenia v mene poistených (objemové údaje v tis. EUR)

	Hodnota k 31.12.2012	Hodnota k 31.12.2011	Medziročná zmena	Podiel na celk. rezervách *
Celkom	4 562 760	4 311 727	5,8%	119,0%
Dlhopisy vlád a centrálnych bánk SR a členských štátov EU alebo garantované SR, dlhopisy EIB, EBOR a MBOR	2 270 513	1 996 807	13,7%	59,2%
Dlhopisy bánk	544 626	551 154	-1,2%	14,2%
Termínované účty v bankách	166 863	106 685	56,4%	4,4%
Hypotekárne záložné listy	534 615	508 585	5,1%	13,9%
Podnikové dlhopisy	534 715	616 500	-13,3%	13,9%
Zaistenie	288 617	294 582	-2,0%	7,5%
Nehnuteľnosti	130 151	132 016	-1,4%	3,4%
Akcie a podielové listy	70 193	81 307	-13,7%	1,8%
Ostatné	22 467	24 090	-6,7%	0,6%

3 Dôchodkové sporenie

3.1 Dôchodkové správcovské spoločnosti k 31.12.2012

	Podiel na trhu*	NAV fondov (tis. EUR)	Počet klientov**
Allianz - Slovenská DSS	32%	1 766 885	460 351
Axa DSS	26%	1 446 278	372 817
VÚB Generali DSS	15%	807 453	209 619
ING DSS	11%	600 261	145 766
AEGON DSS	10%	551 988	192 821
DSS Poštovej banky	6%	304 453	94 372

(*) Trhové podiely sú počítané podľa celkovej čistej hodnoty aktív (NAV) fondov danej DSS.

(**) Údaje o počte klientov pochádzajú priamo od dôchodkových správcovských spoločností a ich súčet za celý sektor sa môže líšiť od údaju o celkovom počte klientov v sektore pochádzajúcom zo Sociálnej poisťovne.

NAV – Net Asset Value (Čistá hodnota aktív)

3.2 Hospodársky výsledok DSS k 31.12.2012 (údaje v tis. EUR)

	Výnosy	Náklady	Hospodársky výsledok	ROA	ROE
AEGON DSS	4 418	1 736	2 682	15,0%	15,1%
Allianz - Slovenská DSS	10 623	8 243	2 380	4,9%	4,9%
Axa DSS	7826	9 917	-2 091	-3,2%	-3,3%
DSS Poštovej banky	2 147	2 343	-196	-1,8%	-1,8%
ING DSS	3 726	3 439	287	2,5%	2,6%
VÚB Generali DSS	5 337	2 903	2 434	16,6%	17,4%

3.3 Dôchodkové fondy (údaje v tis. EUR)

	NAV k 31.12.2012
Celkom	5 477 318
Dlhopisový	752 956
Zmiešaný	1 437 095
Akciový	3 281 572
Indexový	5 695

NAV – Net Asset Value (Čistá hodnota aktív)

3.4 Štruktúra investícií dôchodkových fondov (údaje v tis. EUR)

	Hodnota k 31.12.2012
Celkom	5 477 318
Účty v bankách	1 341 138
Dlhopisy	3 489 479
Pokladničné poukážky	319 592
Akcie a podielové listy	327 078
Ostatné pohľadávky	12 800
Závazky	-12 986

3.5 Doplnkové dôchodkové spoločnosti k 31.12.2012

	Podiel na trhu*	NAV fondov (tis. EUR)	Počet klientov
ING Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s.	37%	485 235	323 401
Doplnková dôchodková spoločnosť Tatra banky, a.s.	31%	400 724	196 125
Stabilita, d.d.s., a.s.	19%	252 701	227 321
Axa d.d.s., a.s.	12%	162 466	125 328

(*) Trhové podiely sú počítané podľa celkovej čistej hodnoty aktív (NAV) fondov danej DDS.
NAV – Net Asset Value (Čistá hodnota aktív)

3.6 Hospodársky výsledok DDS k 31.12.2012 (údaje v tis. EUR)

	Výnosy	Náklady	Hospodársky výsledok	ROA	ROE
Axa d.d.s., a.s.	4 237	3 623	614	6,5%	6,7%
ING Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s.	12 289	9 264	3 025	18,4%	23,7%
Stabilita, d.d.s., a.s.	6 804	4 538	2 266	35,7%	42,9%
Doplnková dôchodková spoločnosť Tatra banky, a.s.	9 160	6 705	2 455	41,2%	51,8%

3.7 Doplnkové dôchodkové fondy (údaje v tis. EUR)

	NAV k 31.12.2012
Celkom	1 301 126
Príspevkové	1 236 761
Výplatné	64 364

NAV – Net Asset Value (Čistá hodnota aktív)

3.8 Štruktúra investícií doplnkových dôchodkových fondov (údaje v tis. EUR)

	Hodnota k 31.12.2012
Celkom	1 301 126
Účty v bankách	206 520
Dlhopisy	856 594
Pokladničné poukážky	1 000
Akcie a podielové listy	249 181
Ostatné pohľadávky	39 204
Závazky	-51 374

4. Kolektívne investovanie

4.1 Správcovské spoločnosti k 31.12.2012

Správcovská spoločnosť	NAV podielových fondov (tis. EUR)	Podiel na trhu
Spolu	3 770 516	100,0%
Tatra Asset Management	1 685 102	44,7%
VÚB Asset Management	827 755	22,0%
Asset Management SLSP	627 367	16,6%
Prvá penzijná s.s. Poštovej banky	378 041	10,0%
IAD Investments	103 643	2,7%
ČSOB Asset Management	78 142	2,1%
Alico Funds Central Europe	70 465	1,9%

NAV – Net Asset Value (Čistá hodnota majetku)

4.2 Náklady, výnosy a ukazovatele ziskovosti tuzemských správcovských spoločností k 31.12.2012 (údaje v tis. EUR)

Správcovská spoločnosť	Výnosy	Náklady	Hospodársky výsledok	ROA	ROE
Spolu	42 236	33 862	8 374	14,9%	16,9%
Alico Funds Central Europe	3 438	2 834	604	10,4%	13,0%
Asset Management SLSP	5 149	4 347	802	14,3%	17,1%
ČSOB Asset Management	3 740	3 980	-240	-3,4%	-3,9%
IAD Investments	2 431	2 418	13	0,5%	0,5%
Prvá penzijná s.s. Poštovej banky	6 906	4 287	2 619	42,8%	54,9%
Tatra Asset Management	14 869	11 064	3 805	17,1%	17,9%
VÚB Asset Management	5 703	4 932	771	11,7%	13,8%

4.3 Štruktúra podielových fondov k 31.12.2012 (údaje v tis. EUR)

Typ fondu	Podiel na trhu	Čistá hodnota aktiv *	Počet fondov	CR3*	CR5*	HHI*	HHI pri rovnomernom rozložení
Podielové fondy celkom	100,0%	4 400 875	455				22
Tuzemské	85,7%	3 770 516	81	30%	45%	529	123
Fondy krátkodobého peňažného trhu	0,0%						
Fondy peňažného trhu	3,4%	151 177	2	100%	100%	5 275	5 000
Fondy krátkodobých investícií	17,6%	773 500	8	90%	98%	3 324	1 250
Dlhopisové fondy	11,1%	487 306	12	91%	94%	4 002	833
Akciové fondy	4,8%	212 261	9	70%	87%	1 863	1 111
Zmiešané fondy	10,4%	459 698	20	59%	74%	1 501	500
Fondy fondov	3,5%	155 489	7	73%	90%	2 254	1 429
Iné fondy	3,5%	156 014	8	64%	89%	1 911	1 250
Verejné špeciálne fondy nehnuteľností	11,8%	520 911	5	89%	100%	3 906	2 000

Verejné špeciálne fondy cenných papierov	14,3%	629 725	3	100%	100%	5 278	3 333
Verejné špeciálne fondy alternatívnych investícií	0,4%	18 826	2	100%	100%	9 746	5 000
Špeciálne fondy profesionálnych investorov	4,7%	205 609	5	99%	100%	9 029	2 000
Zahraničné (*)	14,3%	630 359	374	13%	19%	154	27
Fondy peňažného trhu	0,3%	11 895	2	100%	100%	6 755	5 000
Fondy krátkodobých investícií	0,1%	2 332	9	78%	96%	2 344	1 111
Dhobisové fondy	0,9%	41 567	10	98%	99%	7 994	1 000
Akciové fondy	3,0%	131 650	70	36%	48%	642	143
Zmiešané fondy	5,5%	243 319	198	24%	33%	368	51
Fondy fondov	0,8%	35 121	26	69%	85%	1 911	385
Iné fondy	1,4%	60 137	24	61%	79%	1 631	417

(*) Pre zahraničné podielové fondy je uvedená čistá hodnota aktív podielov predaných v Slovenskej republike
Do výpočtu CR 3, CR 5 a HHI vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná. v stĺpci „HHI pri rovnomernom rozložení“ je uvedená hodnota HHI, ktorá by vyjadrovala koncentráciou pri rovnomernom rozdelení čistej hodnoty aktív v rámci danej skupiny fondov.

4.4 Priemerné výkonnosti otvorených podielových fondov k 31.12.2012 (údaje v % p.a.)

	3 mesiace			1 rok			3 roky		
	Min	Priemer	Max	Min	Priemer	Max	Min	Priemer	Max
Otvorené podielové fondy celkom	-12,0%	0,9%	17,8%	-9,1%	6,0%	61,6%	-24,1%	2,3%	19,4%
Tuzemské	-3,0%	0,8%	6,3%	-0,2%	5,0%	17,8%	-1,8%	2,3%	12,4%
Fondy krátkodobého peňažného trhu									
Fondy peňažného trhu	0,0%	0,1%	0,2%	0,7%	1,0%	1,4%	0,8%	1,0%	1,1%
Fondy krátkodobých investícií	0,1%	0,4%	5,2%	-0,2%	2,6%	8,7%	0,4%	1,4%	3,3%
Dhobisové fondy	-0,2%	1,4%	3,9%	1,2%	8,2%	17,8%	0,9%	3,2%	5,9%
Akciové fondy	-2,4%	1,0%	6,3%	5,8%	12,3%	17,7%	-1,5%	4,6%	12,4%
Zmiešané fondy	-0,1%	0,9%	3,6%	0,2%	5,5%	17,5%	-1,8%	2,2%	6,5%
Fondy fondov	0,9%	1,3%	1,7%	4,8%	7,2%	9,1%	-0,5%	1,6%	2,2%
Iné fondy	0,1%	0,8%	2,3%	1,8%	5,2%	11,1%	0,0%	0,7%	1,6%
Verejné špeciálne fondy nehnuteľností	0,4%	1,4%	2,1%	0,8%	4,8%	6,8%	1,5%	5,0%	6,1%
Verejné špeciálne fondy cenných papierov	0,2%	0,3%	1,1%	1,8%	2,2%	9,1%	0,0%	0,2%	3,8%
Verejné špeciálne fondy alternatívnych investícií	-3,0%	-2,9%	-0,3%	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
Špeciálne fondy profesionálnych investorov	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
Zahraničné	-12,0%	1,8%	17,8%	-9,1%	11,5%	61,6%	-24,1%	2,2%	19,4%
Fondy krátkodobého peňažného trhu	-2,4%	-0,6%	-0,1%	-1,8%	-0,3%	0,1%	0,6%	1,1%	3,2%

Fondy peňažného trhu	-3,4%	-0,7%	0,1%	-1,8%	0,9%	3,9%	0,1%	0,3%	5,2%
Fondy krátkodobých investícií	-3,5%	0,2%	1,9%	0,8%	1,5%	8,9%	0,3%	0,9%	6,4%
Dlhopisové fondy	-3,5%	3,0%	6,3%	-1,8%	14,5%	29,8%	0,2%	5,9%	16,7%
Akciové fondy	-7,2%	2,8%	17,8%	-9,1%	15,5%	61,6%	-24,1%	2,3%	19,4%
Zmiešané fondy	-12,0%	0,8%	5,7%	-4,3%	6,4%	23,2%	-5,6%	0,1%	6,8%
Fondy fondov	-5,7%	-0,6%	2,6%	-5,9%	7,6%	14,4%	-0,5%	0,2%	5,0%
Iné fondy	-6,8%	0,8%	5,4%	-5,2%	7,7%	27,2%	-1,0%	0,1%	7,7%

4.5 Štruktúra majetku tuzemských podielových fondov k 31.12.2012 (údaje v tis. EUR)

	Fondy peňažného trhu (vrátane FKPT)	Fondy krátkodobých investícií	Dlhopisové fondy	Akciové fondy	Zmiešané fondy	Fondy fondov	Ostatné fondy (bez 3p. f. profesionál. investorov)
Spolu	151 366	774 922	488 540	213 622	461 684	155 731	1 336 346
Vklady uložené v bankách	102 706	344 977	119 531	70 664	91 712	12 455	577 957
Dlhopisy	49 011	379 373	329 367	0	151 149	0	200 858
Nástroje peňažného trhu	0	28 011	1 251	0	521	0	169
Akcie	0	0	0	80 826	52 495	0	14 486
Podielové listy podielových fondov	0	23 004	38 253	61 644	160 865	143 443	157 645
Finančné deriváty (*)	-351	-741	-203	362	-246	-175	2 132
Ostatné aktíva	0	299	340	126	5 188	7	383 100

* Finančné deriváty zahŕňajú deriváty s kladnou aj zápornou reálnou hodnotou

TERMINOLÓGIA A SKRATKY

Použitá terminológia

AFS (available for sale) – portfólio aktív držaných na predaj.

Analýza senzitivnosti – zahŕňa nasledujúce 4 scenáre: pokles cien akcií o 10 %, oslabenie ostatných mien voči euru o 5 %, paralelný nárast úrokových sadzieb o 0,3 p. b. a nárast kreditných spreadov na dlhopisy emitované Gréckom, Portugalskom, Írskom, Španielskom a Talianskom o 2 p. b. Pri úrokovom riziku sa počíta dopad na precenenie nástrojov oceňovaných v reálnej hodnote aj dopad na ekonomickú hodnotu, ktorý vyjadruje precenenie všetkých finančných nástrojov. Jednotlivé typy rizík zahŕňajú aj nepriame riziká, voči ktorým sú inštitúcie vystavené prostredníctvom investícií do podielových listov. Tieto nepriame riziká boli vypočítané na základe mapovania investícií jednotlivých typov podielových listov na množinu rizikových faktorov.

Celková čistá pozícia - definovaná ako súčet čistej súvahovej a čistej podsúvahovej pozície.

CR n index – koncentrácia n najväčších bánk, teda suma podielov ich aktív na celkových aktívach.

Čistá súvahová/podsúvahová pozícia - definovaná ako rozdiel medzi devízovými aktívami a pasívami v súvahe/podsúvahe.

Čisté úrokové rozpätie – predstavuje rozdiel medzi výnosovosťou úverov (podiel úrokových výnosov z úverov na celkových úveroch) a nákladovosťou vkladov (podiel úrokových nákladov z vkladov na celkových vkladoch).

Čistý percentuálny podiel – používa sa pri vyhodnotení odpovedí z Dotazníka o vývoji úverových štandardov; predstavuje rozdiel percentuálneho podielu úverov poskytnutých bankami, ktoré uviedli zmiernenie štandardov, na celkových úveroch, a percentuálneho podielu úverov poskytnutých bankami, ktoré

uviedli sprísnenie štandardov, na celkových úveroch. Jednotlivé odpovede bánk sú vážené priemerným objemom úverov príslušného typu.

Cost-to-income ratio (prevádzková efektivita) - definovaný ako podiel celkových prevádzkových nákladov a čistého príjmu z bankovej činnosti (nakupované výkony + náklady na zamestnancov + sociálne náklady + odpisy hmotného a nehmotného majetku + dane a poplatky / výnosy z akcií a podielov + čistý príjem z poplatkov a provízií + čistý príjem z operácií s cennými papiermi + čistý príjem z operácií s derivátmi + čistý príjem z devízových operácií + čistý príjem z ostatných operácií).

Deleveraging – znižovanie podielu cudzích zdrojov v bilancii, resp. zvyšovanie podielu vlastných zdrojov (kapitálu).

Disponibilný príjem domácnosti - je vypočítaný ako súčet zložiek hrubého osobného príjmu všetkých členov domácnosti (hrubý peňažný príjem zo zamestnania a jemu blízky príjem, hrubý nepeňažný príjem zo zamestnania, hrubé peňažné zisky alebo straty zo samostatne zárobkovej činnosti (vrátane honorárov), podpora v nezamestnanosti, starobné dávky, dávky pre pozostalých, nemocenské dávky, dávky v invalidite a príspevky na vzdelanie) plus zložky hrubého príjmu na úrovni domácnosti (príjem z prenájmu majetku alebo pozemku, rodinné dávky a príspevky vyplácané rodinám s deťmi, sociálne vylúčenie inde neklasifikované, príspevky na bývanie, pravidelné prijaté peňažné transfery medzi domácnosťami, úroky, dividendy, zisk z kapitálových investícií do neregistrovaného podniku, príjem osôb mladších ako 16 rokov mínus pravidelné dane z majetku, pravidelné platené peňažné transfery medzi domácnosťami, daň z príjmu a príspevky sociálneho poistenia).

Dlhá pozícia - pozícia, pri ktorej aktíva sú väčšie ako pasíva

Domácnosti – obyvateľstvo, teda účty občanov, ekvivalent anglického pojmu „households“

Emerging markets – rozvíjajúce sa trhy, v procese rapidného rastu a industrializácie

ESI (Economic Sentiment Indicator) - je indikátor ekonomického sentimentu zostavovaný Európskou komisiou

Finančné spoločnosti okrem bánk – ostatné finančné spoločnosti, finanční sprostredkovatelia, penzijné a podielové fondy, poisťovacie spoločnosti

Finančné sprostredkovanie – pre účely tejto analýzy sa finančným sprostredkovaním chápu finančné toky medzi subjektmi a nie sprostredkovanie finančných služieb

Herfindhalov index (HHI) - definovaný ako súčet druhých mocnín podielov aktív jednotlivých bánk na celkových aktívach.

HTM (hold to maturity) – portfólio aktív držaných do splatnosti

Index dostupnosti bývania – index vyjadruje pomer disponibilného príjmu a splátky úveru. Pri výpočte disponibilného príjmu sa zohľadňuje priemerná mzda a priemerné výdavky domácností. Pri výpočte výšky splátky sa zohľadňuje priemerná cena bytu, priemerná úroková sadzba, priemerná splatnosť, a konštantné LTV (75%). Metodika výpočtu indexu dostupnosti bývania je popísaná v: Rychtárik, Š. – Krčmár, M. [2011] Vývoj na trhu úverov na bývanie a jeho interpretácia In Nehnuteľnosti a bývanie 2010 / Číslo 2. Bratislava, 2010

Index CLI – index váženého priemeru CLI za vybrané krajiny, váhy sú priradené podľa podielu daných krajín na exporte SR; CLI je kompozitný indikátor signalizujúci zmeny v ekonomickej aktivite; publikuje ho OECD

Index iTraxx – index na tzv. credit default swaps

Kombinovaný ukazovateľ - vyjadrenie škodovosti a nákladovosti na zaslúženom poistnom

Krátka pozícia - pozícia, pri ktorej pasíva sú väčšie ako aktíva

Kumulatívny gap – súčet otvorených pozícií (krátkych alebo dlhých) v určitých časových pásmach

Libor Euro - OIS spread – ukazovateľ, ktorý zohľadňuje, ako banky vnímajú kreditné riziko financovania iných bánk

Loan-to-value ratio (podiel objemu úverov k hodnote zabezpečenia) – definovaný ako pomer objemu poskytnutého úveru a hodnoty zabezpečenia úveru

Miera zlyhania (default rate) – vyjadruje, aké percento úverov zlyhá počas sledovaného obdobia

Nákladovosť - pomer prevádzkových nákladov k zaslúženému poistnému

Otvorená pozícia do 3 mesiacov – rozdiel súčtu pohľadávok voči klientom a dlhových cenných papierov emitovaných bankami a podnikmi so zostatkovou splatnosťou do 3 mesiacov a súčtu záväzkov voči klientom a emitovaných cenných papierov so zostatkovou splatnosťou do 3 mesiacov

PMI (Purchasing Managers' Indexes) - hodnota indexu väčšia ako 50 značí expanziu, hodnota menšia ako 50 kontrakciu v priemysle, resp. službách.

Podniky – nefinančné spoločnosti

Priemerná ročná výnosnosť dôchodkových fondov - je vypočítaná ako vážený priemer percentuálnych medziročných zmien denných hodnôt dôchodkových jednotiek príslušných dôchodkových fondov. Percentuálna medziročná zmena denných hodnôt dôchodkových jednotiek sa vypočítava k 31.12.2012 (PMZDHDJ31.12.2012) nasledujúcim spôsobom:

$$PMZDHDJ_{31.12.2012} = \left(\frac{DJ_{31.12.2012}}{DJ_{31.12.2011}} - 1 \right) * 100\%$$

kde DJ je hodnota dôchodkovej jednotky za príslušný deň.

Váhou je podiel čistej hodnoty majetku (NAV) príslušného fondu na súčte NAV fondov rovnakého druhu. Udávaná výnosnosť je nominálna, čo znamená, že od nej nie je odpočítaná inflácia. Pri určení výnosnosti rôznych foriem investovania sa bežne udáva nominálna výnosnosť, pričom pri výpočte sa použila štandardná zákonná metodika.

Uvedená výnosnosť však nie je výnosom sporiteľa na jeho osobnom dôchodkovom účte, ktorý je u každého individuálny. Vstupnými údajmi boli hodnoty dôchodkových jednotiek jednotlivých dôchodkových fondov, predložené dôchodkovými správcovskými spoločnosťami Národnej banky Slovenska za dni 31.12.2011 a 31.12.2012, ktoré sú tiež zverejnené na internetovej stránke Národnej banky Slovenska.

Priemerný výnos dôchodkového fondu dôchodkovej správcovskej spoločnosti - je kľzavý priemer percentuálnych medziročných zmien denných hodnôt dôchodkových jednotiek tohto dôchodkového fondu počítaný za posledných 24 mesiacov so zaokrúhlením na dve desatinné miesta nahor.

Priemerný výnos trhovej konkurencie - je aritmetický priemer kľzavých priemerov percentuálnych medziročných zmien denných hodnôt dôchodkových jednotiek konkurencie dôchodkového fondu počítaných za posledných 24 mesiacov so zaokrúhlením na dve desatinné miesta nahor.

Príjmové kategórie obyvateľstva - rozdelenie vychádza z členenie podľa KZAM a údajov o výške ich príjmov podľa KZAM; *Vyššia príjmová kategória (príjem nad 800 EUR)* - zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci, vedeckí, odborní duševní zamestnanci, technickí, zdravotnícki,

pedagogickí zamestnanci; *Stredná príjmová kategória (príjem od 600 do 800 EUR)* - administratívni zamestnanci (úradníci), remeselníci a kvalifik. výrobcovia, spracovatelia, obsluha strojov a zariadení; *Nižšia príjmová kategória (príjem do 600 EUR)* - zamestnanci v službách a obchode, robotníci v poľnohospodárstve a lesníctve, pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci

Retail – domácnosti, živnosti a neziskové spoločnosti slúžiace prevažne domácnostiam

Swapy naviazané na infláciu (inflation-linked swaps) - predstavujú swapy, pri ktorých jedna zmluvná strana platí fixnú sadzbu (cena swapu) a druhá strana platí sadzbu zodpovedajúcu výnosom zvoleného cenového indexu (napr. HICP eurozóny, resp. index spotrebiteľských cien v USA). Cena swapov naviazaných na infláciu je vypočítaná na tzv. bezkupónovej báze (t. j. k výmene platieb dochádza až v čase splatnosti swapu).

Škodovosť – vypočíta sa ako percentuálny podiel:

- súčtu nákladov na poistné plnenia a zmeny brutto technickej rezervy na poistné plnenia a
- zaslúženého poistného, t. j. technického poistného v hrubej výške po odrátaní zmeny brutto technickej rezervy na poistné budúcich období.

Technické poistné - cena, ktorá bola dojednaná v jednotlivých poistných zmluvách bez ohľadu na spôsob ich finančného vykazovania.

Ukazovateľ primeranosti vlastných zdrojov – podiel vlastných zdrojov a 12,5-násobku hodnoty požiadavky na vlastné zdroje.

Ukazovateľ likvidných aktív – definovaný ako podiel likvidných aktív voči volatilným pasívam v horizonte jedného mesiaca. Jeho úroveň by nemala klesnúť pod 1.

Unit-linked rezerva – technická rezerva, ktorá sa vytvára životnom poistení spojenom s investičným fondom v poistnom odvetví A4

Úrokové spready – predstavujú rozdiel medzi úrokovými sadzbami na úvery/vklady a príslušnými medzibankovými sadzbami

Úvery ku vkladom (loan-to-deposit ratio) – podiel úverov klientom a súčtu vkladov retailu, vkladov podnikov a vkladov finančných spoločností a emitovaných HZL. Vyjadruje mieru financovania úverov prostredníctvom stabilných zdrojov od klientov. Nižšia hodnota znamená vyššiu mieru financovania úverov vkladmi od klientov a zároveň znamená nižšiu mieru financovania prostredníctvom volatilnejších finančných trhov.

Úvery v riziku (UvR) – ukazovateľ kreditného rizika podnikov, ktorý hodnotí podiel úverov podnikom u ktorých došlo k výraznému zhoršeniu finančnej pozície. UvR vyjadruje podiel úverov podnikom na celkových úveroch podnikom, ktoré zaznamenali pokles tržieb v danom štvrtroku v o viac ako 30 % a zároveň zaznamenali v danom štvrtroku stratu. Porovnávacím obdobím je júl 2007 až jún 2008.

Verejná správa – orgány štátnej správy a miestnej samosprávy

VSTOXX - ukazovateľ implikovanej volatility na Dow Jones EURO STOXX 50 index vypočítanej z opcí na daný index. Vysoké hodnoty indikujú vyššiu úroveň volatility

ZEW - reprezentuje indikátor ekonomického sentimentu zostavovaný súkromnou spoločnosťou ZEW (Zentrum für Europäische Wirtschaftsforschung)

Zlyhané úvery – úvery, u ktorých banka identifikovala znehodnotenie viac ako 50 % alebo ak je dlžník v omeškaní so splácaním viac ako 90 dní.

Skratky

b. b.	bázický bod
CLI	Composite Leading Indicator
CP	cenný papier
CR _n	index koncentrácie n-najväčších inštitúcií
CZK	česká koruna
DDF	doplnkový dôchodkový fond
DDS	doplnková spoločnosť dôchodková
DSS	dôchodková spoločnosť správcovská
ECB	Európska centrálna banka
EIB	Európska investičná banka
ESD	Európsky súdny dvor
ETF	Exchange traded funds
EUR	euro
EURIBOR	EUR Interbank Offered Rate
EÚ	Európska únia
FKI	fondy kolektívneho investovania
HDP	hrubý domáci produkt
HHI	Herfindahlov index
HP	havarijné poistenie
HZL	hypotekárny záložný list
IRB prístup	Internal Rating Based Approach
KF	konzervatívne fondy
KI	kolektívne investovanie
KZAM	Klasifikácia zamestnaní
LGD	Loss Given Default
LTRO	Long term refinancing operations
LTV	Loan-to-value ratio
MSE	Malé a stredné podniky
NAV	čistá hodnota aktív (Net Asset Value)

NBS	Národná banka Slovenska
NP	neživotné poistenie
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development
OCP	obchodník s cennými papiermi
p. b.	percentuálny bod
PMZDHDJ	percentuálna medziročná zmena denných hodnôt dôchodkových jednotiek
PVZ	primeranosť vlastných zdrojov
PZP	povinné zmluvné poistenie
RBUZ	Register bankových úverov a záruk
RF	rastové fondy
ROA	výnosovosť aktív (return on assets)
ROE	výnosovosť kapitálu (return on equity)
SKP	Slovenská kancelária poisťovateľov
SR	Slovenská republika
ŠD	štátne dlhopisy
ŠÚ SR	Štatistický úrad SR
ŠPF	špeciálne podielové fondy
Tier I,II,III	zložky vlastných zdrojov
ULC	jednotkové náklady práce
ÚPSVaR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny SR
USD	americký dolár
UvR	úvery v riziku
VaR	Value at Risk
VF	vyvážené fondy
VZ	vlastné zdroje
ZP	životné poistenie